

**ÜLEVAADE
EESTI OSALEMISEST EUROOPA
LIIDU KOHTU JA
EFTA KOHTU MENETLUSTES,
EESTI VASTU ALGATATUD
RIKKUMISMENETLUSTEST JA
PROJEKTI "EU PILOT"
PÄRINGUTEST
AASTAL 2017**

Välisministeerium
Juriidiline osakond
Euroopa Liidu õiguse büroo
2018

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
I OSA	5
EESTI OSALEMINE ELK JA EFTA KOHTU MENETLUSTES	5
1.1. OTSESED KOHTUASJAD	5
1.1.1 Kohtuasjad, kus Eesti on hageja (3)	5
1.1.2 Kohtuasjad, kus Eesti on menetlusse astunud ühe poole nõuete toetuseks (4)	7
1.2. EELLOTSUSEMENETLUS	8
1.2.1. Eelotsusemenetlused, mille on algatanud Eesti kohtud (6)	8
1.2.2. Teiste liikmesriikide kohtute algatatud eelotsusemenetlused, milles Eesti on esitanud seisukohad (22)	11
1.3. ARVAMUSED	21
Lõpetatud arvamused	21
II OSA	23
ÜLEVAADE EESTI VASTU ALGATATUD RIKKUMISMENETLUSTEST	23
2.1. DIREKTIIVIDE MITTEÕIGEAEGNE ÜLEVÕTMINE	24
2.1.1. Pooleliolevad rikkumismenetlused mitteõigeaegse ülevõtmise asjades (26)	24
2.1.2 Lõpetatud rikkumismenetlused mitteõigeaegse ülevõtmise asjades (12)	28
2.2. SISULISED RIKKUMISMENETLUSED	30
2.2.1. Pooleliolevad sisulised rikkumismenetlused (7)	30
2.2.2. Lõpetatud sisulised rikkumismenetlused (2)	32
III OSA	34
„EU PILOTI“ PÄRINGUD AASTAL 2017	34
Lõpetatud „EU Piloti“ päringud, millele võib järgneda rikkumismenetlus	34
IV OSA	35
STATISTIKA	35
4.1. Statistika Eesti osalemise kohta ELK menetlustes	35
4.2. Eesti vastu algatatud rikkumismenetluste statistika	38
4.3. Statistika "EU Pilot" päringute kohta 2010-2017	40

SISSEJUHATUS

Käesolev ülevaade käsitleb Eesti seisukohtade kaitsmist Euroopa Liidu Kohtus (edaspidi *ELK*), Euroopa Majanduspiirkonna Kohtus (edaspidi *EFTA Kohus*) ja Euroopa Komisjoni (edaspidi *komisjon*) algatatud rikkumismenetlustes, samuti projekti "EU Pilot" päringuid ajavahemikul 01.01.2017 kuni 31.12.2017.

Eesti seisukohtade kaitsmine ELK-s

2017. aastal ei esitanud Eesti ELK-sse ühtegi uut hagi ning ka Eesti vastu ei esitatud ELK-sse ühtegi hagi. Eesti esitas apellatsioonkaebuse nn suhkrutrahvi kohtuasjas.

Eesti jaoks on oluline osaleda eelotsusemenetluses, mille eesmärk on tagada EL õiguse ühtne tõlgendamine Euroopa Kohtu (edaspidi *EK*) ja liikmesriikide kohtute koostöös. EK-le Eesti seisukohtade esitamise vajalikkuse hindamisel lähtub Eesti eelkõige EK võimaliku otsuse mõjust Eestile: kas see võib tingida vajaduse muuta Eesti õigusakte või rakenduspraktikat või mõjutada Eesti valitud lähenemisviisi mingis valdkonnas. Hea meel on tõdeda, et 2017. aastal jätkus hea praktika, mille kohaselt ministriumid soovivad läbimõeldult osaleda eelotsusemenetluses, et kaitsta Eestile olulisi seisukohti. 2017. aastal osales Eesti 13 uues menetluses, sealhulgas esitasime seisukohad 5 menetluses, mis said alguse Eesti kohtutest.

Peamise arenguna tuleb välja tuua, et Eesti kohtutest esitati 2017. aastal 7 eelotsusetaotlust. See on rekordarv taotlusi ühe aasta kohta. Võrdluseks võib tuua, et üldse kokku alates 2004. aastast on Eesti kohtutest esitatud EK-sse 25 eelotsusetaotlust (sh 7 taotlust aastal 2017). Kuna üldjuhul esitame seisukohad Eesti kohtutest saadatud küsimuste kohta, siis võib märkida, et Eesti kohtute tärganud aktiivsus toob kindlasti rohkem tööd ka valitsuse esindajale ELKs.

Selleks et Eesti huvisid aina paremini kaitsta, tuleb iga EK-sse esitatud eelotsusetaotlust analüüsida ning leida vajalik aja- ja inimressurs, et Eesti riigile olulistest (ja ka Eesti kohtutest esitatud) asjades Eesti seisukohad kohtule esitada.

Olulisematest eelotsusemenetlustest 2017. aastal võiks nimetada kohtuasju C-638/16 PPU X ja X, kus oli küsimuseks, kas varjupaigataotlejatel on õigus nõuda liidu territooriumile sisenemiseks Schengeni viisat, ning C-207/16 Ministerio Fiscal, kus oli küsimuseks, milliste kuritegude puhul on põhjendatud kasutada säilitatud sideandmeid. Tähelepanuväärsemad Eesti kohtutest esitatud eelotsusetaotlused olid C-332/17 Starman, mis käsitleb lepinguliste klientide õigust helistada sideteenuse pakkujale tavatariifiga, ning C-349/17 Eesti Pagar, kus küsimuseks EASi pädevus nõuda tagasi ebaseaduslikult antud riigiabi.

Rikkumismenetlused

2017. aastal algatati 16 uut rikkumismenetlust direktiivide mitteõigeaegse ülevõtmise tõttu. See on samas suurusjärgus kui eelmisel aastal, mil algatati selliseid rikkumismenetlusi 17. Hea meel on tõdeda, et paljud (12) direktiivide mitteõigeaegset ülevõtmist puudutavad rikkumismenetlused eelmisel aastal lõpetati. Sealjuures ei jõudnud ükski rikkumismenetlus kohtufaasi.

31.12.2017 seisuga on Eesti suhtes pooleli kokku 33 rikkumismenetlust, millest 26 on seotud direktiivide ülevõtmise hilinemisega ja 7 mittenõuetekohase ülevõtmisega. Seega, 2017. aastal on pooleli taaskord rekordarv rikkumismenetlusi (2016. aastal oli pooleli 30 ja 2015. aastal 26 rikkumismenetlust).

Direktiivide ülevõtmise hilinemiste puhul tuleb silmas pidada, et liikmesriigile on võimalik trahvi määrata kohe, kui kohus direktiivi ülevõtmata jätmise tuvastab. Et vältida trahvide määramist, on oluline käsitada direktiivide ülevõtmist prioriteedina. Lisaks on praegustest kogemustest näha, et komisjon analüüsib asjades, kus kord on ülevõtmine juba hilineanud, ülevõtmismeetmeid väga hoolikalt, enne kui ta rikkumismenetluse lõpetab. Kui komisjon sellisel juhul tuvastab direktiivi ülevõtmisel sisulisi puudujääke, võib ta siiski pöörduda kohtu poole trahvide määramise nõudega. Seetõttu on eriti tähtis, et direktiivid oleksid üle võetud eelkõige aegsasti, aga muidugi ka sisuliselt korrektselt.

Komisjon avaldas 2016. aasta lõpul uue teatise „EL õigus: parema kohaldamisega paremad tulemused“, kus muu hulgas märgib, et ta on otsustanud muuta oma praktikat ja nõuda direktiivide mitteõigeaegse ülevõtmise korral kohtusse pöördumisel lisaks karistusmaksale alati ka põhisummat. Sellest tulenevalt ei võta komisjon hagi tagasi ka juhul, kui liikmesriik on väidetava rikkumise kohtumenetluse ajal lõpetanud. Komisjon ei lõpeta seega kohtumenetlust ning jätkab trahvi (põhisumma) nõudmist ka siis, kui Eesti võtab kohtumenetluse ajal direktiivi üle.

„EU Piloti“ päringud

„EU Piloti“ päringud ei tähenda veel rikkumismenetlust, vaid Eesti ja komisjoni dialoogi enne rikkumismenetluse algatamist. 2017. aasta jooksul lõpetati 15 „EU Piloti“ päringut ja nendest 11 juhul jäi komisjon Eesti vastusega rahule. 31.12.2017 seisuga oli Eesti suhtes avatud 11 „EU Piloti“ päringut (2016. aastal 22 päringut). Aasta jooksul algatati Eesti suhtes ainult 4 uut „EU Piloti“ päringut (2016. aastal oli algatatud päringuid 23). Seega on komisjon tõepoolest asunud ellu viima oma uut, 2016. aasta lõpus eespool viidatud teatises väljakuulutatud praktikat, mille kohaselt kasutatakse „EU Piloti“ mehhanismi ainult siis, kui konkreetset juhtumil oleks sellest kasu. Niisiis võib öelda, et „EU Piloti“ süsteemi kasutamisest enne sisulise rikkumismenetluse algatamist on saanud senise reegli asemel erand.

Ülevaate on koostanud Välisministeeriumi juriidilise osakonna EL õiguse büroo direktor Arnika Kalbus (637 7441), sama büroo jurist ja Eesti esindaja ELK-s Nele Grünberg (637 7432) ning sama büroo jurist Edit Kubinyi (637 7434). Statistilise osa on koostanud sama büroo spetsialist Katre Jaakson (637 7436). Ülevaate on keeleliselt toimetanud Välisministeeriumi juriidilise osakonna keeletekspert Riina Martinson (637 7404). Valdakonna eest vastutab Välisministeeriumi juriidiliste ja konsulaarküsimuste asekanstler Anneli Kolk (637 7400).

I OSA

EESTI OSALEMINE ELK JA EFTA KOHTU MENETLUSTES

EL liikmesriik saab ELK menetlustes osaleda hageja, kostja või ühe poole nõuete toetuseks menetlusse astujana kas üldkohtus või EK-s. Lisaks on liikmesriigil võimalus esitada seisukohad EK eelotsusemenetluses või arvamuse andmise menetluses. Liikmesriik saab seisukohad esitada ka EFTA Kohtu arvamuse andmise asjades, mis sarnanevad menetluse poolest EK eelotsusemenetlusega.

Eesti esitas 2017. aastal ELK-le seisukohad 13 uues kohtuasjas, mida võib pidada viimase viie aasta arvestuses keskmiseks tulemuseks. 2017. aastal Eesti üheski EFTA Kohtu arvamuse andmise asjas ei osalenud. Siiski ei saa Eesti puhul pidada kõige olulisemaks menetlustes osalemise arvu, vaid pigem seda, et Eesti jaoks olulistest asjades oleks Eesti seisukohad kohtule esitatud.

Esimene alajaotus keskendub nn otsestele hagidele ehk kohtuasjadele, kus Eesti on hagejaks, kostjaks või astunud menetlusse ühe poole nõuete toetuseks. Teine alajaotus annab ülevaate Eesti esitatud kirjalikest märkustest EK eelotsusemenetluse raames, kolmas alajaotus käsitleb Eesti osalemist EK arvamuse andmise menetluses. Statistika on esitatud ülevaate IV osas.

Iga ülevaates kajastatud kohtuasja puhul on välja toodud vaidluse asjaolud, Eesti seisukoht ning menetluse seis (kirjalik menetlus, suuline istung, kohtujuristi ettepanek või kohtuotsus). Kohus ei ole menetluse jooksul tähtaegadega seotud ning kohtumenetluste erisustest tulenevalt ei ole võimalik ennustada järgmisi menetlustappe ega nende saabumist.

1.1. OTSESED KOHTUASJAD

2017. aastal ei esitanud Eesti ELK-sse ühtegi hagi ning ka Eesti vastu ei esitatud ühtegi hagi. Kohtuasjades T-117/15 ja T-157/15 tegi kohus otsused. Eesti esitas apellatsioonkaebuse üldkohtu otsuse peale kohtuasjas T-117/15.

1.1.1 Kohtuasjad, kus Eesti on hageja (3)

1) Eesti vs. Euroopa Komisjon T-117/15 (suhkrutrahv)

22.12.2014 saatis komisjoni põllumajanduse ja maaelu arenduse peadirektoraat Eestile otsuse, millega komisjon keeldus muutmast 13.11.2006 otsust 2006/776/EÜ, mis kohustas Eestit maksma 45 686 268 eurot Euroopa Ühenduste omavahenditesse (nn suhkrutrahv). Eesti esitas 03.03.2015 üldkohtule komisjoni vastu hagi, milles palus tühistada komisjoni 22.12.2014 otsuse ja mõista kohtukulud välja komisjonilt.

Eesti palus ELTL artikli 263 alusel üldkohtul tunnistada komisjoni otsus tühiseks, kuna see oli vastuolus Eesti EL-iga ühinemisakti IV lisaga, samuti rikkus komisjon hea halduse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Lisaks puudus komisjoni põllumajanduse ja maaelu arenduse peadirektoraadil pädevus teha kirjas sisalduv põhimõtteline otsus. ELTL artikli 250 kohaselt oleks otsuse pidanud tegema komisjoni kolleegium lihthälteenamusega.

Üldkohus oma 24.03.2017 otsusega Eesti hagi ei rahuldanud, vaid jättis selle vastuvõetamatusse tõttu läbi vaatamata. Kohus leidis, et komisjon ei ole kohustatud varasemat otsust uuesti läbi vaatama, kuna uusi ja olulisi asjaolusid ilmnenu ei ole. Lisaks märkis kohus, et Eesti oleks saanud nõuda ettevõtjatelt nende kohustuste täitmist, kuna EK 2012. aasta otsuste C-146/11, T-248/07 ja T-262/07 järeldusi ei saa suhkru üleliigsetele laovarudele üle kanda.

2) Eesti vs. Euroopa Komisjon T-157/15 (maaelu arengukava)

Komisjon võttis 16.01.2015 vastu rakendusotsuse, mille kohaselt ei kaeta EL eelarvest kulusid, mida liikmesriigid on kandnud Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi raames. Komisjon tegi finantskorrektsiooni põhjusel, et Eesti ei rakendanud nõuetele vastavuse süsteemi nõudeaastatel 2009, 2010 ja 2011 kooskõlas liidu eeskirjadega. Eesti ei nõustunud komisjoni rakendusotsusega ja esitas 30.03.2015 üldkohtule hagi selle tühistamiseks.

Eesti palus ELTL artikli 263 alusel üldkohtul tunnistada komisjoni otsus tühisteks, sest komisjon on valesti hinnanud rakendusotsuse aluseks olevaid faktilisi asjaolusid ja jõudnud väärarusaamale, et Eesti on ohustanud liidu finantshuve. Eesti arvates on komisjon rikkunud määruse (EL) nr 1306/2013 (ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta) artiklit 52 ning hea halduse, õiguskindluse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Lisaks leidis Eesti, et 2% kindla määraga finantskorrektsiooni määramine Eestile on selgelt ebaproportsionaalne.

Üldkohus jättis 12.07.2017 otsusega Eesti hagi rahuldamata. Kohus leidis, et Eesti argumendid ei tõenda õiguslikult piisavalt, et läbi viidi usaldusväärsed ja toimivad kontrollid, mis tagasid, et rahalise abi andmise tingimusi järgiti nõuetekohaselt. Kohus märkis, et kuigi Eesti nõuetele vastavuse süsteem oli peaaegu täiuslik, võib 2%-line korrektsioon vastata väiksele liidu eelarve kahju ohule ja rikkumise kergusele ning on seega proportsionaalne. Lisaks leidis kohus, et tagasi tuleb lükata ka väited õiguskindluse ja hea halduse põhimõtte rikkumise kohta.

3) Eesti vs. Euroopa Komisjon C-334/17 P (suhkrutrahv)

Üldkohus ei rahuldanud 24.03.2017 otsusega Eesti hagi kohtuasjas T-117/15, vaid jättis selle vastuvõetamatusse tõttu läbi vaatamata.

Eesti palus 05.06.2017 apellatsioonkaebusega EK-I tühistada üldkohtu otsus T-117/15. Eesti leidis, et esiteks on üldkohus rikkunud liidu õigust, kui väitis, et kohtuotsuseid C-146/11, T-248/07 ja T-262/07 ei ole võimalik käsitleda uute ja oluliste asjaoludena kohtupraktika mõttes ning tunnistas seetõttu Eesti hagi vaidlustatud otsuse tühistamiseks vastuvõetamatuks. Teiseks on üldkohus teinud olulise fakte ja kolmandaks rikkunud põhjendamiskohustust.

Eesti sai apellatsioonkaebusele komisjoni vastuse 28.08.2017, millele vastas repliigiga 17.10.2017. Eesti sai komisjoni vasturepliigi 30.11.2017 ning esitas seepeale 15.12.2017 taotluse suulise istungi korraldamiseks.

1.1.2 Kohtuasjad, kus Eesti on menetlusse astunud ühe poole nõuete toetuseks (4)

1) C-126/15 Euroopa Komisjon vs. Portugali Vabariik (sigarettide maksumärgid)

Komisjon palus EK-l tuvastada, kas Portugal on jätnud täitmata aktsiidirektiivi (2008/118/EÜ) artiklist 7, artikli 9 esimesest lõigust ja artikli 39 lõikest 3 tulenevad kohustused ning rikkunud proportsionaalsuse põhimõtet. Komisjoni hinnangul on ebaseaduslik pärast aktsiisitõusu kehtestatud turustamis- ja müügikeeld sigaretipakkide suhtes, mida on juba maksustatud ja tarbimisse lubatud.

Eesti astus menetlusse Portugali toetuseks. Eesti seisukoha järgi on Portugali kehtestatud sigarettide müügipiirang õiguspärane ning uutele maksumärkidele ülemineku periood piisavalt pikk ja seega kooskõlas nii aktsiidirektiivi kui ka proportsionaalsuse põhimõttega. Müügipiirang võimaldab parimal moel saavutada direktiiviga taotletavaid eesmärke (sh saavutada aktsiisi alammäär, tagada eelarvetulude laekumine ja tervisekaitse ning vältida turumoonutusi) ega ole seejuures karmim, kui on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik.

EK leidis 29.06.2017 otsuses samamoodi nagu Portugal ja Eesti, et Portugali seadus, millega kehtestatakse tarbimisse lubatud sigarettide müügikeeld, on EL õigusega kooskõlas, kui järgneval aastal aktsiisimäär tõuseb. Samas märkis EK, et liidu õigusega ei ole kooskõlas aktsiisimärgiga sigarettide müügikeeld, kui aktsiis ei tõuse.

2) T-236/17 Balti Gaas vs. Euroopa Komisjon ja INEA (energiataristu rajamine)

Balti Gaas palus üldkohtul tühistada komisjoni ja INEA 17.02.2017 otsus Ref Ares(2017)890302 (1). Balti Gaas väitis, et kostjad ei ole järginud toetuse andmise menetlustes seaduslikkuse, läbipaistvuse ja hea halduse põhimõtet, ning esitas oma hagi põhjendamiseks neli väidet: pädevuse puudumine; põhjendamiskohustuse täitmata jätmine; põhjenduste puudulikkuse tõttu olulise menetlusnõude rikkumine; puudused põhjenduste sisulises õigsuses.

Eesti esitas 31.08.2017 taotluse astuda menetlusse Balti Gaasi toetuseks. Kohus saatis Eestile 07.09.2017 teate, et kuna komisjon on esitanud vastuväite vastuvõetavuse kohta, siis lahendab üldkohus Eesti menetlusse astumise avalduse alles pärast vastuväite tagasilükkamist või liitmist sisulise menetlusega.

3) C- 543/17 Euroopa Komisjon vs. Belgia Kuningriik (ELTL 260 lõige 3)

Hagis palub komisjon EK-l tuvastada, et kuna Belgia ei ole 1. jaanuariks 2016 vastu võtnud kõiki õigus- ja haldusnorme, mis on vajalikud direktiivi 2014/61/EL (kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamise meetmete kohta) täitmiseks, või vähemalt ei ole komisjoni nendest teavitanud, siis ei ole ta täitnud selle direktiivi artiklist 13 tulenevaid kohustusi.

Lisaks palub komisjon määrata Belgiale direktiivi ülevõtmise meetmetest teatamata jätmise eest ELTL artikli 260 lõike 3 alusel karistusmaks 54 639,36 eurot päevas alates kohtuotsuse kuulutamisest.

Eesti esitas 21.12.2017 EK-le menetlusse astumise taotluse, et toetada Belgia Kuningriiki. Eelkõige on Eestile menetlus oluline osas, mis puudutab võimalike karistusmaksete määramist ELTL artikli 260 lõikele 3 alusel.

4) C- 564/17 Euroopa Komisjon vs. Belgia Kuningriik (ELTL 260 lõige 3)

Hagis palub komisjon EK-l tuvastada, et kuna Belgia ei ole 25. detsembriks 2013 vastu võtnud kõiki õigus- ja haldusnorme, mis on vajalikud direktiivi 2011/98/EL (kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta) täitmiseks, või vähemalt ei ole komisjoni nendest teavitanud, siis ei ole ta täitnud selle direktiivi artikli 16 lõike 1 esimesest lõigust tulenevaid kohustusi.

Lisaks palub komisjon määrata Belgiale direktiivi ülevõtmise meetmetest teatamata jätmise eest ELTL artikli 260 lõike 3 alusel karistusmaks 70 828,80 eurot päevas alates kohtuotsuse kuulutamisest.

Eesti esitas 21.12.2017 EK-le menetlusse astumise taotluse, et toetada Belgia Kuningriiki. Eelkõige on Eestile menetlus oluline osas, mis puudutab võimalike karistusmaksete määramist ELTL artikli 260 lõikele 3 alusel.

1.2. EELOTSUSEMENETLUS

Eelotsusemenetluse eesmärk on tagada EL õiguse ühtne tõlgendamine EK ja liikmesriikide kohtute koostöös. Selleks on liikmesriigi kohtul, juhul kui ta kahtleb EL õigusakti tõlgendamises või kehtivuses, õigus ja teatud juhtudel ka kohustus pöörduda tekkinud küsimustega EK poole. EK edastab eelotsusetaotluse kõigile liikmesriikidele, kes võivad kahe kuu jooksul esitada eelotsusetaotluses püstitatud küsimustes oma seisukohad. Liikmesriikidel on võimalik seisukoht esitada ka suulises menetluses.

Eesti kohtud on esitanud EK-le 25 eelotsusetaotlust (kümme eelotsusetaotlust on esitanud Riigikohus, kuus Tartu Ringkonnakohus, kolm Tallinna Ringkonnakohus, kolm Tallinna Halduskohus, ühe Tartu Halduskohus, ühe Harju Maakohus ja ühe Tartu Maakohus). 2017. aastal esitati Eesti kohtutest seitse eelotsusetaotlust.

Alates 2004. aastast on Eesti kokku esitanud seisukohad 118 eelotsusemenetluses. Järgnevalt käsitletakse kõigepealt kuut kohtuasja, kus eelotsust on küsinud Eesti kohus. Seejärel on välja toodud teiste liikmesriikide kohtute algatatud eelotsusemenetlused, milles Eesti on seisukohad esitanud.

1.2.1. Eelotsusemenetlused, mille on algatanud Eesti kohtud (6)

Lõpetatud eelotsusemenetlus, mille algatas Eesti kohus

C-194/16 Bolagsupplysningen et Ilsjan (kohtualluvus)

Rootsi turul tegutsev Eesti äriühing Bolagsupplysningen OÜ (I hageja) ja tema juhatuse liige I. I. (II hageja) esitasid Harju Maakohtule hagi Rootsi äriühingu Svensk Handel AB (kostja) vastu selle Rootsi äriühingu peetavas rootsikeelses internetikeskkonnas Eesti äriühingu kohta avaldatud ebaõigete andmete ümberlükkamiseks ja kommentaaride eemaldamiseks ning avaldatu tõttu väidetavalt tekkinud kahju hüvitamiseks. Riigikohtul tekkis kahtlus, kas praegusel juhul on võimalik lahendada vaidlust Eesti kohtus. Seetõttu esitas Riigikohus EK-le eelotsusetaotluse,

millega soovis teada, kas määrust (EÜ) nr 1215/2012 (kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades) tuleb tõlgendada nii, et juriidiline isik võib kahju hüvitamise hagi esitamisel kohtualluvust määrates lähtuda oma huvide keskmest teooriast. Kohtualluvuse määramist hageja huvide keskmest järgi on EK lubanud füüsilise isiku isikuõiguste rikkumise kontekstis.

Eesti esitas 10.08.2016 EK-le seisukoha, et juriidilise isiku puhul üldisest ja valikulisest kohtualluvusreeglit erandi tegemine lähtuvalt tema huvide keskmest ei ole määrusega kooskõlas ega vasta kohtualluvusreeglite eesmärgile, milleks on kohtualluvuse ettenähtavus. Juriidiliste isikute puhul tuleb seega kohtualluvus kindlaks määrata kostja alalise elukoha järgi. Erandina sellest üldreeglit saaks lepinguvälise kahju tekitamisega seonduvate nõuete korral isik pöörduda kohtusse ka selles liikmesriigis, kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda. Eesti arvamuse järgi on juriidilise ja füüsilise isiku erinev kohtlemine kohtualluvusreeglite puhul põhjendatud.

EK leidis 17.10.2017 otsuses, et juriidiliste isikute puhul saab lähtuda kahju hüvitamise nõude korral tema huvide keskmest. Huvide keske tuleb kindlaks teha selle paiga järgi, kus ta teostab suurema osa oma majandustegevusest.

Pooleliolevad eelotsusemenetlused, mille algatasid Eesti kohtud (5)

1) C-289/17 Collect Inkasso (Euroopa täitekorraldus)

Tartu Maakohus esitas EK-le eelotsusetaotluse, milles palus tõlgendada määrusest (EÜ) nr 805/2004 (Euroopa täitekorralduse kohta) tulenevat nõuet, mille kohaselt peab olema võlgniku teavitatud asutuse aadressist, kuhu esitada vastuväide tema vastu esitatud nõude või kohtulahendi kohta. Tartu Maakohus ei ole veendunud, kas piisab sellest, et menetluse algatusdokumentides oli võlgnikele teatatud vaid maksettepaneku teinud kohtu nimetus.

Eesti esitas 01.09.2017 EK-le seisukoha, mille kohaselt tuleks arvesse võtta, kas ja millist tähtsust omab reaalselt kohtu aadressi märkimine dokumenti, millega kohus kohustab kostjat esitama vastuse tema vastu esitatud nõudele või kohtulahendile. Eesti leidis, et kohtu aadressi teatamata jätmine menetlusosalise õigusi ei kahjusta.

2) C-332/17 Starman (eritariifne lühinumber lepingulisele kliendile)

Riigikohus esitas EK-le eelotsusetaotluse, milles palus tõlgendada direktiivi 2011/83/EL (tarbija õiguste kohta) seoses põhitariifist kõrgema tariifiga lühinumbri pakkumisega lepingulisele tarbijale. Riigikohus uuris, kas tarbijale võib peale põhitariifiga telefoninumbri pakkuda lepingulistes küsimustes ühenduse võtmiseks arusaadaval ja lihtsalt kättesaadaval viisil ka tavatariifist kõrgema tariifiga lühinumbrit. Lisaks küsis Riigikohus eritariifse kõne kulude kandmise jaotuse ning kaupleja teavitamiskohustuse kohta.

Eesti esitas 18.09.2017 EK-le seisukoha, mille kohaselt võib direktiivi järgi juhul, kui tarbija võtab kauplejaga ühendust seoses sõlmitud lepinguga, jätta tarbija kanda üksnes põhitariifne ehk tavatariifne tasu. Lepingulistes küsimustes ühenduse võtmiseks tuleb tarbijale alati pakkuda põhitariifset telefoninumbrit arusaadaval ja lihtsalt kättesaadaval viisil. Kui kaupleja soovib oma turundustegevuses teha kättesaadavaks eritariifse lühinumbri muudeks kui juba sõlmitud

lepinguga seotud küsimustes ühenduse võtmiseks, on kaupleja kohustatud alati oma turunduskanalites üheselt mõistetaval ning tarbijat mitteeksitaval viisil eristama eri tariifiga numbreid ja nende kasutamiselvaldkondi. Kauplejal tuleb aga lõppastmes igal juhul tagada, et sõlmitud lepinguga seotud kõne eest kannab tarbija vaid tavatariifse tasu.

3) C-349/17 Eesti Pagar (riigiabi)

Tallinna Ringkonnakohus esitas EK-le küsimused ebaseadusliku riigiabi tagasinõudmise kohta. Nimelt nõudis Ettevõtjate Arendamise Sihtasutus (edaspidi EAS) Eesti Pagarile makstud toetuse tagastamist, kuna Eesti Pagar sõlmis lepingu uue seadme ostmiseks enne, kui oli selle ostmiseks vajaliku toetuse taotluse esitanud EAS-le. Seetõttu ei olnud EAS-i arvates täidetud komisjoni määruses (EÜ) nr 800/2008 (üldine grupierandi määrus) nõutud abi ergutava mõju tingimus. Tallinna Ringkonnakohus soovis EK-lt täpsustust abi ergutava mõju kriteeriumi kohta. Lisaks soovis ringkonnakohus teada, kas liikmesriigi asutusel on kohustus ebaseaduslik abi tagasi nõuda ka siis, kui komisjon ei ole sellekohast otsust teinud. Ringkonnakohus küsis veel ettevõtjale õiguspärase ootuse tekkimise ja ebaseadusliku abi tagasinõudmise aegumistähtaaja kohta ning viimasena intressi arvutamisele kohalduvate reeglite kohta.

Eesti esitas 05.10.2017 EK-le seisukoha, mille kohaselt tuleb üldise grupierandi määruses sätestatud abi ergutava mõju kriteeriumi hinnata kitsalt. Eesti arvates piisab ergutava mõju tingimuse rikkumiseks, kui töid alustati enne abitaotluse sõlmimist. Töödega on alustatud, kui on võetud esimene siduv kohustus (lepingu sõlmimine). Teiseks märkis Eesti, et vaid komisjonil on õigus hinnata antud abi ühisturuga kokkusobivust. Kuni komisjoni otsuseni tuleb ebaseaduslikult antud abi lugeda ühisturuga kokkusobimatuks. Kuna kaebajale antud riigiabi on eelduslikult ebaseaduslik, siis on sellise abi tagasinõudmine riigi haldusorganile kohustuslik. Kolmandaks ei vabane ettevõtja hooldsuskohustuse täitmisest pelgalt seetõttu, et abi andjal haldusorganina on selgitamis- ja kontrollikohustus. Ettevõtja hooldsuskohustus riigiabi asjades on sedavõrd suur, et isegi kui abi andja eksiks EL õiguse kohaldamisel, ei saaks ettevõtja tugineda usalduse kaitsele abi andja vastu. Neljandaks tuleneb liidu õiguse tõhusa kohaldamise põhimõttest, et riigiabi tagasinõudmisele peab kohalduma kümneaastane aegumistähtaeg ka siis, kui abi nõuab tagasi riigi haldusorgan. Viieandaks leidis Eesti, et liidu õiguse järgi tuleb tagasinõutud summalt arvestada intressi alates selle väljamaksmisest kuni ebaseadusliku riigiabi tagasimaksmiseni.

4) C-435/17 Argo Kalda Mardi talu (kivikalmete säilitamise kohustus)

Tartu Halduskohus esitas EK-le eelotsusetaotluse, milles palus tõlgendada liidu põllumajanduspoliitikat käsitlevaid määruseid (EL) nr 1306/2013 ja (EL) nr 1307/2103 seoses nõudega säilitada kivikalmeid põllumajandustoetuse saamisel. Halduskohus soovis teada, kas liidu õigusega on kooskõlas ühtse pindalatoetuse ning kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade toetuse taotlejale kehtestatud nõue säilitada kivikalmeid. Lisaks uuris halduskohus, mis ulatuses peab taotleja liidu õiguse kohaselt maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudeid järgima, s.t kas üksnes põllumajandusmaal, millele konkreetselt toetust taotletakse.

Eesti esitas 31.10.2017 EK-le seisukoha, mille kohaselt on nõue säilitada kivikalmeid liidu õigusega kooskõlas. Kivikalmed on käsitatavad maastikule iseloomulike elementidena määruse (EL) nr 1306/2013 tähenduses ning nende säilitamise nõue aitab kaasa nii maastikule iseloomulike vormide säilitamisele kui ka elupaikade kahjustamise vältimisele. Liikmesriikidel on EK praktika

järgi kaalutlusruum maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete määratlemisel. Lisaks tuleneb määrusest (EL) nr 1306/2013, et maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudeid tuleb täita kogu põllumajandusmaal, mitte üksnes sellel põllumajandusmaal, mille kohta toetust taotletakse.

5) C-521/17 SNB-REACT (IP-aadressi omaniku vastutus)

Hollandi äriühing c.v. SNB-REACT u.a (hageja) esitas Eesti kohtusse hagi Deepak Mehta (kostja) vastu kaubamärgiomanike õiguste rikkumise lõpetamiseks, rikkumisest tulevikus hoidumiseks ning kahju hüvitamiseks. Hageja väidab, et kostjale kuuluvatel IP-aadressidel on registreeritud Interneti leheküljed, millel asuvad e-poed pakuvad müügiks õigusvastaselt kaubamärkidega identsete tähistega tähistatud tooteid. Kostja väitel ei ole tema ühtegi hageja viidatud domeeni registreerinud. Kostja on vaid IP-aadresside omanik, kes on IP-aadressid edasi rentinud. Tallinna Ringkonnakohus soovis esmalt teada, kas direktiivi 2004/48/EÜ (intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta) järgi peavad liikmesriigid tunnustama kaubamärgiomanike kollektiivse esindamise organisatsioonide kaebeõigust selliselt, et nad võivad oma liikmete õiguste kaitseks hagi esitada enda nimel. Teiseks, kas teenuseosutajat, kes rendib IP-aadresse, saab pidada direktiivi 2000/31/EÜ (elektroonilise kaubanduse kohta) kohaselt teenuseosutajaks, kelle vastutus on piiratud nii, et ta ei vastuta tema IP-aadressidele registreeritud domeenidel toimepandavate võimalike kaubamärgirikkumiste eest.

Eesti esitas 27.12.2017 EK-le seisukoha, et direktiiv 2004/48/EÜ ei kohusta liikmesriike andma kaubamärgiomanike kollektiivse esindamise organisatsioonidele kaebeõigust selliselt, et neil on õigus osaleda õiguste omajate kaitseks kohtus hagejana enda nimel. Isegi kui niisugune kohustus direktiivist tuletada, siis oleks see õigus piiratud vaid selliste kollektiivse esindamise organisatsioonidega, mida vastavas liikmesriigis regulaarselt tunnustatakse kui õiguste omajate seadusjärgseid esindajaid. Teiseks leidis Eesti, et IP-aadresside omanikud, kelle osutatava teenuse sisuks on üksnes IP-aadresside rentimine, on vabastatud vastutusest kontrollida neid IP-aadresse kasutatavatel domeenidel avaldatud teavet. Siiski on IP-aadressi omaniku vastutus piiratud vaid seni, kuni ta ei ole teadlik tema poolt osutatava teenuse vahendusel toime pandud rikkumisest.

1.2.2. Teiste liikmesriikide kohtute algatatud eelotsusemenetlused, milles Eesti on esitanud seisukohad (22)

Lõpetatud eelotsusemenetlused, mille on algatanud teiste liikmesriikide kohtud (11)

1) C-72/15 Rosneft (piiravad meetmed)

Ühendkuningriigi eelotsusetaotlus puudutas esiteks nõukogu 2014. aasta otsuse ja määruse, mis käsitlevad piiravaid meetmeid seoses Venemaa destabiliseeriva tegevusega Ukrainas, kehtivust ja tõlgendamist. Teiseks pidi EK võtma seisukoha oma pädevuse kohta liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) valdkonnas vastu võetud õigusaktide kehtivuse kontrollimisel ja tõlgendamisel. Lisaks tuli kohtul selgitada määruses kasutatud teatud mõistete sisu ja vastata küsimusele, kas liikmesriik võib nõukogu määruse alusel ette näha kriminaalkaristused piiravate meetmete rakendamata jätmise eest enne, kui EK on asjassepuutuva süüteo reguleerimisala piisavalt selgitanud.

Eesti esitas 08.06.2015 EK-le seisukoha, et Venemaa-vastased piiravad meetmed on kehtivad ja EK pädevuses ei ole teha eelotsust ÜVJP raames tehtud nõukogu otsuste kehtivuse kohta. Eesti

seisukoha järgi ei ole karistusnormide kehtestamine vastuolus õiguskindluse põhimõttega ja mõiste „rahaline abi“ hõlmab ka maksekorralduse töötlemist panga või muu krediidasutuse poolt.

28.03.2017 otsustas EK erinevalt Eestist, et EK-l on pädevus teha eelotsuseid nõukogu poolt ÜVJP raamistikus vastu võetud aktide kehtivuse kohta, tingimusel et eelotsusetaotlus puudutab füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes võetud piiravate meetmete seaduslikkuse kontrollimist või selle otsuse kooskõla kontrollimist ELL artikliga 40. EK märkis, et ELTL artikli 275 teises lõigus täpsustatakse, et EK on pädev tegema otsuseid füüsiliste või juriidiliste isikute poolt algatatud aktide seaduslikkuse kontrolli kohtuasjades. EK leidis, et ELTL artikli 275 teise lõigu eesmärk ei ole määrata kindlaks, millises menetluses võib EK teatud otsuste seaduslikkust kontrollida, vaid määrata kindlaks, mis liiki otsuste seaduslikkust võib EK kontrollida mis tahes menetluses, mille eesmärk on seaduslikkuse kontroll.

EK leidis samamoodi kui Eesti, et nõukogu otsuse ja määrusega füüsilistele ja juriidilistele isikutele kehtestatud piiravad meetmed on kehtivad. Samuti leidis EK nagu Eestigi, et õiguskindluse ja kohaldatava õiguse täpsuse põhimõtte ei takista liikmesriigil kehtestada kriminaalkaristusi piiravate meetmete rakendamata jätmise eest. EK väitis erinevalt Eestist, et naftatööstuse jaoks mõeldud toodete ekspordimiseks antav, st keelatud rahaline abi puudutab toetusi, laenusid ja ekspordikrediidikindlustusega võrreldavaid meetmeid ega hõlma panga või muu finantsasutuse poolt maksekorralduse töötlemist kui sellist.

2) C-549/15 E.ON Biofor Sverige (biogaasikaubandus)

Eelotsusetaotluses tekkis küsimus, kas liikmesriikidel on kohustus aktsepteerida säästlikku biogaasi, mis on imporditud teisest liikmesriigist omavahel ühendatud riiklike gaasijuhtmete võrgu kaudu. Lisaks soovis riigisisene kohus teada, kas vastava kohustuse puudumist võib käsitada kaupade vaba liikumise piiranguna.

Eesti esitas 11.02.2016 EK-le seisukoha, mille kohaselt ei ole liikmesriigid kohustatud nõustuma liikmesriikidevahelise gaasivõrgu kaudu toimuva biogaasikaubandusega. Eesti märkis esmalt, et biogaasikaubandus on valdkond, mis ei ole liidu tasandil ühtlustatud. Lisaks oleks raskendatud rahvusvaheliste gaasivõrkude kaudu transporditava biokütuse puhul selle säästlikkuse tunnustamine, sest kütuse päritolu ei ole võimalik jälgida. Võimalik kaupade vaba liikumise piirang on kooskõlas ELTL artikliga 34 ka juhul, kui selle kohaldamisel on kõnealusele kaubandusele piirav toime, kuna piirang aitab tagada keskkonnakaitse eesmärki, mille saavutamiseks võetud meetmed on vajalikud ja proportsionaalsed.

EK leidis 22.06.2017 otsuses, et direktiiv 2004/48/EÜ (taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta) ei kohusta liikmesriike omavahel ühendatud riigisiseste gaasivõrkude kaudu säästlikku biogaasi importima. Lisaks on direktiivi asjakohane säte kooskõlas ELTL artikliga 34. Konkreetse Rootsi meetme kohta märkis kohus, et see on ELTL artikliga 34 vastuolus, kuna välistab massibilansi meetodiga kontrollitud biogaasi impordi, kuid selline piirang ei ole põhjendatud.

3) C-568/15 Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main (põhitariifi mõiste)

Saksa kohus esitas EK-le küsimused direktiivi 2011/83/EL (tarbija õiguste kohta) artiklis 21 sätestatud mõiste „põhitariif“ tõlgendamise kohta. Täpsemalt küsis Saksa kohus kulude kohta, mis kaasnevad tarbijale müügijärgse teenuse telefoniliinile helistamisel.

Eesti esitas 15.02.2016 EK-le seisukoha, et mõiste „põhitariif“ all on mõeldud kulusid, mis tekivad tarbijal, kui ta helistab tavalisele (geograafilisele) laua- või mobiiltelefoninumbrile sidevahendi kasutamise tavalise tasu eest. Tarbija ei pea ettevõtjaga ühendust võttes maksma rohkem kui tavalisele (geograafilisele) laua- või mobiiltelefoninumbrile helistades. Eesti seisukoha esitamine oli vajalik seetõttu, et EK otsus mõjutab Eesti kehtivat õigust ja praktikat. Sarnaselt eelotsusetaotluses toodud olukorraga pakub mitu Eesti ettevõtjat tarbijatele lepinguga seotud küsimustes ühenduse võtmiseks kõrgema tariifiga kõneteenusnumbrit.

02.03.2017 otsustas EK samamoodi kui Eesti, et mõistet „põhitariif“ tuleb tõlgendada nii, et tasu kõne eest, mis on seotud sõlmitud lepinguga ja mis on tehtud kaupleja hallatud abitelefoniinile, ei tohi olla suurem tavalisele geograafilisele laua- või mobiiltelefoninumbrile helistamise tasust.

4) C-564/15 Farkas (sisendkäibemaksu mahaarvamine, pöördmaksustamine)

Ungari kohus esitas EK-le eelotsusetaotluse käibemaksudirektiivi 2006/112/EÜ tõlgendamise ja pöördmaksustamise kohta. Ungari kohus küsis, kas kauba soetaja saab kauba võõrandaja poolt arvele lisatud käibemaksu sisendkäibemaksuna maha arvata, kui kaup kuulub pöördmaksustamisele, kuid kauba võõrandaja on esitanud arve üldkorra kohaselt ning tasunud käibemaksu riigi tuludesse. Peale selle soovis kohus teada, kas maksuvahe kindlakstegemine, millega kaasnes trahv, on proportsionaalne karistus ebaõige maksustamise meetodi valiku eest, kui see ei tekitanud riigieelarves maksulaekumise puudujääki ja rikkumise kohta andmed puuduvad.

Eesti esitas 15.02.2016 seisukoha, mille järgi ei saa pöördmaksustamisel kauba soetaja sisendkäibemaksu mahaarvamise aluseks olla kauba võõrandaja käibemaksu arvestamine ja riigi tuludesse tasumine, vaid lähtuda tuleb sellest, kas kauba soetaja on käibemaksu riigi tuludesse arvestanud.

EK leidis 26.04.2017 otsuses samamoodi kui Eesti, et kuna käibemaksu tasumine ei vastanud pöördmaksustamise korra kohaldamise sisulisele nõudele, ei saa kauba soetaja kasutada arvetele märgitud käibemaksu mahaarvamise õigust. Kohus lisas, et kauba soetaja saab müüjale alusetult tasutud maksu tagastamist nõuda riigisisese õiguse kohaselt. Kauba soetajale määratud trahvi kohta märkis kohus, et trahv, mille suurus oli 50% käibemaksusummast, on eaproporsionaalne, sest rikkumine hõlmas eksimust ning tegelikult riigikassasse kahju ei tekkinud. Lõpliku hinnangu trahvi proportsionaalsuse kohta peab aga andma Ungari kohus.

5) C-18/16 K (varjupaigataotlejate kinnipidamine)

Madalmaade kohus esitas EK-le küsimuse direktiivis 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded, ettenähtud varjupaigataotleja kinnipidamisaluste kooskõla kohta EL põhiõiguste hartaga (edaspidi *harta*). Täpsemalt küsis Madalmaade kohus, kas direktiivi artikli 8 lõike 3 punktid a ja b, mille kohaselt võib varjupaigataotlejat kinni pidada tema isiku või kodakondsuse kontrollimiseks ja selleks, et määrata kindlaks tema rahvusvahelise kaitse taotluse aluseks olevad asjaolud, eelkõige juhul, kui on olemas põgenemise oht, on kooskõlas harta artikliga 6 (õigus isikuvabadusele).

Eesti esitas 13.05.2016 EK-le seisukoha, mille kohaselt on direktiivi artikli 8 lõike 3 punktid a ja b harta artikliga 6 kooskõlas.

14.09.2017 otsustas EK samamoodi kui Eesti, et vastuvõtudirektiivi vaidlustatud sätetega kehtestatud piirangud isikuvabadusele on proportsionaalsed ja hartaga kooskõlas, sest järgivad õiglast tasakaalu varjupaigataotleja õiguste ja vabaduste ning Euroopa ühise varjupaigasüsteemi nõuetekohaseks toimimiseks kehtestatud nõuete vahel. EK kinnitas, et Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomine ja nõuetekohane toimimine on ELi tunnustatud üldist huvi pakkuv eesmärk. EK leidis, et vastuvõtudirektiivi artikli 8 ülejäänud lõiked ja artikkel 9 seavad liikmesriikidele antud kinnipidamisõigusele olulisi piire, mistõttu vaidlustatud meetme kasutamine on rangelt piiritletud.

6) C-102/16 Vaditrans (sõidukijuhi puhkeperiood)

Belgia kohus esitas EK-le kolm küsimust, mis puudutasid määruses (EÜ) nr 561/2006, mis käsitleb teatavate autovedusid käsitlevate sotsiaalõigusnormide ühtlustamist, juhi iganädalaste puhkeperioodidele kehtestatud nõuete tõlgendamist.

Eesti esitas 09.06.2016 EK-le seisukoha, et määruse 561/2006 kohaselt on regulaarsete iganädalaste puhkeperioodide sõidukis veetmine lubatud. Eesti väitis, et määrus 561/2006 ei reguleeri iganädalaste puhkeperioodide kasutamist. Järelikult on see, kuidas juht iganädalast puhkeperioodi kasutab, vabalt juhi valida. Samuti väitis Eesti, et määrus 561/2006 ei luba liikmesriikidel kehtestada keeldu veeta sõidukis regulaarseid iganädalasi puhkeperioode.

20.12.2017 otsustas EK erinevalt Eestist, et määruse 561/2006 kohaselt ei tohi juht regulaarseid iganädalasi puhkeperioode veeta oma sõidukis. Kuna määruse nr 561/2006 artikli 8 lõikes 8 on sõnaselgelt nimetatud ööpäevaseid puhkeperioode ja vähendatud iganädalasi puhkeperioode, ilmneb sellest, et juht ei või regulaarseid iganädalasi puhkeperioode veeta sõidukis. Kui juht võiks kogu puhkeaja veeta sõidukis, oleks mõttetu eristada määruse nr 561/2006 artikli 8 lõikes 8 lühendatud iganädalasi puhkeperioode ja see säte kaotaks oma kasuliku toime.

7) C-193/16 E (isiku väljasaatmine, oht avalikule korrale)

Hispaania kohus esitas EK-le küsimuse selle kohta, kas direktiivi 2004/38/EÜ (EL kodanike ja nende pereliikmete õigus liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil) kohaselt kujutab isik, kes on mõistetud vangi korduvate süütegude eest, endast tõelist ja vahetut ohtu avalikule korrale ning kas tema suhtes võib teha väljasaatmise otsuse. Isik viibis vanglas ja tal oli vanglakaristusest kantud kuus aastat ning enne vabadusse saamist jäi veel kanda mitu aastat karistust.

Eesti esitas 26.06.2016 EK-le seisukoha, mille kohaselt võib isik, kes on mõistetud pikaks ajaks vangi korduvate süütegude eest, kujutada endast tõelist ja vahetut ohtu avalikule korrale direktiivi 2004/38/EÜ tähenduses. Seda ka juhul, kui isik viibib vanglas ning tal on osa vanglakaristust kantud ja osa kandmata. Vanglakaristuse kestel on võimalik tõendus põhised hinnata konkreetsest isikust tulenevat tõenäolist ohtu avalikule korrale (uue kuriteo toimepanemise riski). Seega ei saa välistada väljasaatmismeetmete võtmist üksnes põhjusel, et isik kannab pikaajalist vanglakaristust. Igal juhul tuleb hinnata konkreetse isiku käitumist ning sellise hindamise õiguspärasuse ja põhjendatuse üle teeb kontrolli liikmesriigi kohus.

EK leidis 13.07.2017 otsuses samamoodi kui Eesti, et asjaolu, et isik kannab väljasaatmisotsuse tegemise ajal vangistust ilma väljavaateta lähitulevikus vabaneda, ei välista seda, et tema

käitumine olenevalt olukorrast võib kujutada endast tõelist ja vahetut ohtu, mis kahjustab vastuvõtva liikmesriigi ühiskonna mõnda põhihuvi.

8) C-403/16 El Hassani (viisast keeldumise otsuse vaidlustamine)

Poola kõrgem halduskohus esitas EK-le küsimuse selle kohta, kas EL õigusest tulenevalt peab olema võimalik viisa andmisest keeldumise otsust viimases astmes kohtus vaidlustada.

Eesti esitas 31.10.2016 EK-le seisukoha, et liidu viisaeeskiri ei sisalda sätteid edasikaebamise menetluse kohta ning üksikasjaliku edasikaebamise korra kehtestamine on liikmesriigi pädevuses. Eesti on seisukohal, et EL õigusega ei ole vastuolus selline riigisisene kord, mille kohaselt ei ole viisaandmisest keeldumise otsust võimalik kohtus vaidlustada. Nimelt ei tulene liidu õigusest välismaalastele õigust saabuda mittekodakondsusjärgsesse riiki ja seal viibida. Järelikult ei riiva viisa andmisest keeldumine isikute põhiõigusi ega vabadusi.

EK leidis 13.12.2017 otsuses erinevalt Eestist, et liidu õigus kohustab liikmesriike ette nägema viisa andmisest keeldumise otsuste vaidlustamise menetluse, mis peab teatavas menetlusstaadiumis tagama kohtus vaidlustamise võimaluse. Menetluse üksikasjalikud eeskirjad tuleb kehtestada iga liikmesriigi õiguskorras, järgides võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtet.

9) C-434/15 Asociación Profesional Elite Taxi (infoühiskonnateenuse pakkuja)

Hispaania kohus esitas EK-le eelotsusetaotluse, mille põhiküsimuseks oli, kas sellist teenusepakkujat nagu Uber saab pidada transporditeenuse pakkujaks teenuste direktiivi 2006/123/EÜ kohaselt või tuleb teda pidada infoühiskonnateenuse pakkujaks direktiivi 2000/31/EÜ (elektroonilise kaubanduse kohta) mõistes.

Eesti esitas EK-le 29.11.2016 toimunud kohtuistungil seisukoha, et Uberi puhul on tegemist infoühiskonna teenuse pakkujaga. Eesti lähtus sellest, et platvorm, sealhulgas Uber, vastab kindlasti direktiivis 2000/31/EÜ sätestatud infoühiskonna teenuse mõistele. Infoühiskonna teenuseks loetakse iga teenust, mida osutatakse vahemaa tagant, elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest. Asjaolu, et infoühiskonnateenust pakutakse transporditurul tegutsemiseks, ei tee infoühiskonnateenuse pakkujat automaatselt transporditeenuse pakkujaks.

EK nentis 20.12.2017 otsuses, et vahendusteenus, mis võimaldab edastada nutitelefoni rakenduse abil transporditeenuse broneerimise andmeid reisija ja oma autot kasutades transporditeenust osutava mittekutselise juhi vahel, võiks iseenesest kvalifitseeruda infoühiskonna teenuseks direktiivi 2000/31/EÜ tähenduses. Siiski käesolevas asjas ei osutata mitte ainult infoühiskonna teenust, vaid vahendusteenuse lahutamatuks põhikomponendiks on transporditeenus ning seega on tegemist EL õiguse mõistes transpordi valdkonna teenusega. Uberi rakendusega ei osutaks oma autot kasutavad mittekutselised juhid transporditeenust ja sõita soovivad isikud ei kasutaks ilma rakendusega nende juhtide teenuseid. Lisaks on Uberil otsustav mõju sellele, millistel tingimustel juhid teenust osutavad. Täpsemalt kehtestab Uber vähemalt maksimaalse sõiduhinna, ta vahendab sõidu eest tasumist ning tal on teatav kontroll autode ning juhtide kvaliteedi ja käitumise üle.

10) C-514/16 Rodrigues de Andrade (mootorsõiduki kohustuslik liikluskindlustus)

Portugali apellatsioonikohus esitas EK-le eelotsusetaotluse, milles palus tõlgendada mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse direktiivi 72/166/EMÜ. Portugali kohus soovis teada, kas kõigil mootorsõidukitel, sealhulgas tööseadmetel, on olenemata kasutuskohast ja -viisist kohustuslik mootorsõiduki tsiviilvastutuskindlustus.

13.01.2017 esitas Eesti EK-le seisukoha, mille kohaselt on kindlustuskohustust võimalik välistada juhtudel, kui sõidukeid kasutatakse üksnes põllu- või tööstustööde otstarbel. Seda juhul, kui selliste sõidukite töösooritus ei hõlma ühestki aspektist liiklussituatsioonist tulenevat riski. Kui aga maismaa mootorsõidukit kasutatakse tavapärasel otstarbel, mille käigus võib muu hulgas töösoorituses esineda liiklussituatsioonist tulenev risk, laieneb Eesti hinnangul kindlustuskohustus ka juhtudele, mil sõiduk seisab paigal, aga mootor töötab.

EK leidis 28.11.2017 otsuses samamoodi nagu Eesti, et töö tegemiseks kasutatavate sõidukite põhjustatav kahju peab olema kaetud mootorsõiduki kohustusliku tsiviilvastutuskindlustusega, kui selliseid sõidukeid kasutatakse peamiselt transpordivahendina. Kohtu hinnangul ei ole välistatud, et sõidukit kasutatakse transpordivahendina ka siis, kui see seisab paigal või selle mootor on õnnetuse toimumise ajal välja lülitatud. Erinevalt Eesti arvamusest ei pruugi aga kohtu hinnangul „sõiduki kasutamine“ direktiivi tähenduses hõlmata olukorda, kus õnnetus juhtus põllumajandustraktoriga, mida ei kasutatud õnnetusse sattumise ajal mitte transpordivahendina, vaid põhiliselt tööseadmena.

11) C-638/16 PPU X ja X (Schengeni viisa väljastamine varjupaiga taotlemiseks)

Belgia kohus küsis EK-lt, kas EL viisaeeskirjas (määrus (EÜ) nr 810/2009) sätestatud „rahvusvahelistest kohustustest“ tuleneb liikmesriigile kohustus väljastada varjupaigataotluse esitamiseks piiratud territoriaalse kehtivusega viisa. Kohtuasi lahendati kiirendatud menetluses.

30.01.2017 istungil rõhutas Eesti, et viisaeeskirjast ei tulene liikmesriigile kohustust väljastada lühiajaline viisa taotlejale, kes plaanib pikaajaliselt viibida liikmesriigi territooriumil (nt varjupaigataotleja). „Rahvusvahelised kohustused“ ei saa hartale ega muudele rahvusvahelise õiguse aktidele tuginedes laiendada viisaeeskirja kohaldamisala. Samal seisukohal olid istungil osalenud komisjon ning ülejäänud 13 liikmesriiki.

07.02.2017 ettepanekus leidis kohtujurist, et liikmesriigid peavad viisaeeskirjas märgitud „humanitaarkaaluksustel“ esitatud viisataotluse menetlemisel võtma arvesse hartas sätestatud. Kui on piisavalt alust arvata, et viisa andmisest keeldumise korral ohustab rahvusvahelist kaitset taotlevaid isikuid piinamine või muu ebainimlik või alandav kohtlemine, on liikmesriik kohustatud andma piiratud territoriaalse kehtivusega viisa.

EK leidis 07.03.2017 otsuses samamoodi kui Eesti, et viisaeeskirjast ei tulene liikmesriikidele kohustust väljastada viisat taotlejale (sh varjupaigataotlejale), kes plaanib viibida liikmesriigi territooriumil pikaajaliselt. Liidu tasandil puuduvad õigusaktid, mis reguleeriks pikaajalise viisa või elamisloa andmist humanitaarkaaluksustel. Seega ei kuulu põhikohtuasja olukord liidu õiguse kohaldamisalasse, mistõttu ei ole võimalik kohaldada ka hartat. Lisaks märkis kohus, et viisaeeskiri ei võimalda kolmandate riikide kodanikel esitada rahvusvahelise kaitse taotlust

liikmesriikide välisesindustele. Ühtlasi ei ole viisaeskirja eesmärk ühtlustada rahvusvahelise kaitse õiguse andmisega seonduvat.

Pooleliolevad eelotsusemenetlused, mille on algatanud teiste liikmesriikide kohtud (11)

1) C-15/16 Baumeister (juurdepääs järelevalveteabele)

Saksa kohtul tekkis küsimus mõiste „ametisaladus“ tõlgendamise kohta direktiivis 2004/39/EÜ (finantsinstrumentide turgude kohta). Nimelt soovis põhikohtuasja kaebaja tutvuda Saksamaa föderaalse finantsinspeksiooni dokumentidega, mis olid kogutud seoses ettevõttega, kelle tegevuse tõttu tekkis kaebajale kahju.

Eesti esitas 21.04.2016 EK-le seisukoha, mille kohaselt tuleb ametisaladusena käsitada kogu teavet, mille järelevalveasutus on menetluse käigus saanud või kogunud, välja arvatud teave, mille avalikustamist direktiiv otseselt lubab. Muu hulgas märkis Eesti, et konfidentsiaalse järelevalvelise informatsiooni avaldamine võib kahjustada finantsturu toimimise olulisimat eeldust – avalikku usaldust – ning see omakorda võib seada tõsisesse ohtu finantsstabiilsuse avaliku hüve.

12.12.2017 ettepanekus leidis kohtujurist samamoodi kui Eesti, et järelevalvealust äriühingut puudutav teave (sh kirjavahetus ja avaldused, mille finantsturgude riigisisene järelevalveasutus saab või koostab) on konfidentsiaalne teave ning seda tuleb kaitsta ametisaladusena direktiivi 2004/39/EÜ artikli 54 lõike 1 alusel. Samuti rõhutas kohtujurist, et konfidentsiaalsuspõhimõttest tehtavaid ammendavalt loetletud erandeid tuleb tõlgendada kitsalt. Kohtujurist märkis, et läbipaistvuse põhimõtte on jäetud finantsturgude nõuetekohase toimimise nõude kasuks tagaplaanile.

2) C-284/16 Achmea (investeeringute kaitse lepingud, vahekohtuklausel)

Saksamaa kõrgeim üldkohus esitas EK-le eelotsusetaotluse EL liikmesriikide vahelises investeeringute kaitse lepingus sisalduvate vahekohtuklauslite kooskõla kohta EL õigusega.

Eesti esitas 31.08.2016 EK-le seisukoha, et EL liikmesriikide vahelises investeeringute kaitse lepingus sisalduv vahekohtuklausel on vastuolus ELTL artikliga 267, sest vahekohus ei saa EL õiguse tõlgendamise kohta EK-le eelotsusetaotlust esitada, et sellega tagada EL õiguse ühetaoline tõlgendamine kõikides liikmesriikides. Eesti leidis, et lepingus sisalduv vahekohtuklausel on vastuolus ka ELTL artikliga 18, sest ühe liikmesriigi investorit koheldakse samas olukorras teise liikmesriigi investorist soodsamalt, mis loob diskrimineeriva olukorra.

19.09.2017 ettepanekus leidis kohtujurist erinevalt Eestist, et EL liikmesriikide vahelises investeeringute kaitse lepingus sisalduv vahekohtuklausel on EL õigusega kooskõlas. Vahekohtuklausel ei ole kohtujuristi hinnangul diskrimineeriv, samuti ei riku see ELTL artiklit 267, sest vahekohus on liikmesriigi kohus, kes võib EK-lt EL õiguse tõlgendamise kohta küsimusi esitada. Lisaks leidis kohtujurist, et vahekohtuklausel ei riku aluslepinguga kehtestatud pädevusejaotust ega liidu õigussüsteemi autonoomiat.

3) C-320/16 Uber France (infoühiskonnateenuse pakkuja)

Prantsusmaa kohus esitas EK-le eelotsusetaotluse, mille põhiküsimuseks oli, kas sellist teenusepakkujat nagu Uber saab pidada transporditeenuse pakkujaks teenuste direktiivi 2006/123/EÜ kohaselt või tuleb teda pidada infoühiskonnateenuse pakkujaks direktiivi 2000/31/EÜ (elektroonilise kaubanduse kohta)

mõistes. Kohus küsis ka, kas Prantsuse õigusnorm, mille alusel Uberi vastu kohtusse on pöördutud, on Uberi suhtes kohaldatav, arvestades, et tegemist võib olla tehnilise eeskirjaga, millest ei ole teatatud, ja seega rikutakse direktiivi 98/34/EÜ (infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord).

Eesti esitas 19.09.2016 EK-le seisukoha, et Uberi puhul on tegemist infoühiskonna teenuse pakkujaga. Eesti lähtus sellest, et platvorm, sh Uber, vastab kindlasti direktiivis 2000/31/EÜ sätestatud infoühiskonna teenuse mõistele. Infoühiskonna teenuseks loetakse iga teenust, mida osutatakse vahemaa tagant, elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest. Asjaolu, et infoühiskonnateenust pakutakse transporditurul tegutsemiseks, ei tee infoühiskonnateenuse pakkujat automaatselt transporditeenuse pakkujaks. Eesti ei esitanud seisukohta konkreetse Prantsuse õigusnormi kohta.

04.07.2017 ettepanekus leidis kohtujurist, et Uberi teenus kuulub transpordi valdkonda ja seda ei saa pidada infoühiskonna teenuseks. Järelikult ei kohaldu sellele ei direktiiv 98/34/EÜ ega seaduseelnõust teatamise kohustus. Samas andis kohtujurist hinnangu, et juhul, kui Uber siiski kvalifitseerida infoühiskonna teenuseks, puudutab Prantsuse õigusnorm infoühiskonna teenuseid ainult juhuslikult, seega ei kuulu see direktiivi kohaldamisalasse ja seetõttu ei kohaldu sellele ka teatamiskohustus.

4) C-358/16 UBS et Alain Hondequin, Holzem, et consorts (finantsjärelevalve teostamisel saadud konfidentsiaalse info avalikustamine)

Luksemburgi kõrgem halduskohus esitas EK-le küsimused direktiivis 2004/39/EÜ (finantsinstrumentide turgude kohta) kehtestatud ametisaladuse konfidentsiaalsuse hoidmise kohustuse kohta. Täpsemalt huvitas halduskohust, kas liikmesriigi reguleeriva asutuse ehk riikliku järelevalveasutuse karistus kuulub kriminaalõiguse valdkonda, mille kohta võivad pädevad asutused konfidentsiaalset informatsiooni avalikustada. Seejuures seisneb karistus selles, et liikmesriigi advokatuuri liikmele antakse korraldus mitte enam töötada nimetatud reguleeriva asutuse kontrollitavas asutuses juhatuse liikme ülesannetes või muul ametikohal, mille puhul nõutakse tegevusluba. Ühtlasi antakse advokatuuri liikmele korraldus kõikidelt seonduvatelt ametikohtadelt esimesel võimalusel tagasi astuda.

Eesti esitas 06.10.2016 EK-le seisukoha, et liikmesriikide pädevuses on määratleda, millised on direktiivi 2004/39/EÜ kohased kriminaalõiguse valdkonda kuuluvad juhtumid, mil pädevad asutused võivad konfidentsiaalset informatsiooni avalikustada. Põhikohtuasjas määratud karistus ei kuulu Eesti hinnangul kriminaalõiguse valdkonda. Eesti leidis, et selline määratlus on kooskõlas Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikaga. Lisaks märkis Eesti, et direktiiv 2004/39/EÜ ei anna alust selleks, et puudutatud isikul oleks järelevalvelisele haldustoimikule automaatne ja täielik juurdepääsuõigus eesmärgiga kaitsta oma tsiviilhuve ja -õigusi.

26.07.2017 ettepanekus leidis kohtujurist samamoodi kui Eesti, et põhikohtuasjas kirjeldatud olukord ei ole „kriminaalõigusega reguleeritud juhtum“. Ametisaladusest tehtav erand lubab konfidentsiaalset teavet avaldada ainult siis, kui see on liikmesriigi õiguse alusel toimuva uurimis- või kriminaalmenetluse jaoks vajalik. Isiku õiguste kohta ennast kaitsta märkis kohtujurist, et lisaks tuleb arvestada konfidentsiaalsuse ning ameti- ja ärisaladusega seotud õigustatud huve ning avalikustamine saab toimuda vaid direktiivis kindlaks määratud tingimustel. Direktiiv ei keela teha asutusel asjaomaseid dokumente kättesaadavaks pädevale kohtule. Seejärel saab kohus otsustada,

kas dokumendid on isikut õigustava iseloomuga ja kuidas saab neid kooskõlas liikmesriigi õigusega menetluses kasutada.

5) C-426/16 Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen e.a. (loomade rituaalne uimastamata tapmine, usuvabaduse riive)

Belgia kohus esitas EK-le küsimuse, kas määruses (EÜ) 1099/2009 (loomade kaitse kohta surmamisel) kehtestatud nõue, et loomi võib uimastamata tappa ainult tapamajas, on vastuolus EL põhiõiguste hartast tuleneva õigusega usuvabadusele. Seda eelkõige põhjusel, et tapamajad ei ole piisava võimsusega, et rahuldada igal aastal islami ohverduspüha ajal esinevat nõudlust ilma uimastamata rituaalselt tapetud loomade järele.

Eesti esitas 22.11.2016 EK-le seisukoha, mille kohaselt on määrusest tulenev nõue, et rituaalne tapmine peab toimuma alalise tegevusloa alusel tegutsevas tapamajas, vaieldamatult vajalik loomakaitse ja looma heaolu seisukohalt. Lisaks on see põhjendatud rahvatervise kaitse seisukohalt. Eesti hinnangul ei ole loomade religioosne tapmine käsitatav ELTL artikli 13 kohase kultuurisündmusena ning määruse nõue ei riiva eproportsionaalselt usuvabadust.

30.11.2017 ettepanekus leidis kohtujurist samamoodi kui Eesti, et EL õiguses kehtestatud nõuded, et uimastamata loomi võib tappa vaid tapamajas, on õiguspärased ega piira usuvabadust. Erinevalt Eestist leidis kohtujurist, et juhul kui tegemist oleks usuvabaduse piiranguga, ei oleks selle vabaduse piiramine põhjendatud ühegi õiguspärase üldise huvi eesmärgiga.

6) C-651/16 DW (rasedus- ja sünnitushüvitise suuruse arvutamine)

Läti kohus küsis EK-lt, kas aluslepingutega on kooskõlas, kui rasedus- ja sünnitushüvitise suurus sõltub sellest, kas isik on enne rasedus- ja sünnituspuhkusele minekut töötanud lisaks Lätile ka EL institutsioonides. Nimelt oli hüvitise arvutamisel arvesse võetaval perioodil institutsioonides töötanud isikule makstav hüvitis väiksem kui see, mida oleks makstud ainult Lätis töötamise korral.

Eesti esitas 13.04.2017 EK-le seisukoha, et kirjeldatud olukord on aluslepingutega kooskõlas. Liidu tasandil ei ole sotsiaalkindlustushüvitiste andmise tingimusi hüvitiste suuruse arvutamiseks ühtlustatud. Läti süsteemis ei sõltu õigus saada vaidlusalust hüvitist sellest, kas isik on varem Lätis teatud perioodi jooksul töötanud või mitte. Seega ei kaota ta mõnes EL institutsioonis töökohta vastu võttes õigust saada hüvitist Läti sotsiaalkindlustusskeemi alusel. Ühtlasi koheldi kaebajat hüvitise arvutamisel võrdselt teiste Lätis kindlustatud isikutega, kes ei olnud hüvitise arvutamisel arvesse võetaval perioodil (kogu aeg) Lätis töötanud. Ka määruse nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta) kohaldamisel ei oleks olukord liidu õigusega vastuolus: määrus näeb ette kohustuse liita perioode vaid hüvitise õiguse omandamiseks, mitte hüvitise suuruse kindlaksmääramiseks.

7) C-3/14 Sporting Odds (hasartmängude korraldamine)

Ungari kohus esitas EK-le küsimused, kas liidu õigusega on kooskõlas Ungari õigusnormid, mis reguleerivad hasartmängude korraldamist. Muu hulgas soovis Ungari kohus teada, kas olukord, kus eri hasartmängudele kehtib liikmesriigis erinev regulatsioon, on liidu õigusega kooskõlas. Täpsemalt, kas riikliku monopoli kehtestamine teatud liiki hasartmängude kohta on õiguspärane,

samas kui teist tüüpi hasartmängude turg on teataval määral liberaliseeritud ning neist saadavad tulud on suurenenud.

Eesti esitas 22.08.2017 EK-le seisukoha, et EL õigusega ei ole vastuolus, kui eri tüüpi hasartmängude kohta kehtib erinev regulatsioon. Nimelt võivad eri liiki hasartmängud olla märkimisväärselt erinevad nii sihtrühma, sõltuvust tekitava iseloomu kui ka üldiste tarbijariskide poolest, mistõttu võivad olla põhjendatud ka neile kehtivad erinevad piirangud. Seega asjaolu, et ühte liiki hasartmängud on allutatud riiklikule monopolile ja teiste suhtes kehtib teatud turu liberaliseerimine, ei tähenda iseenesest, et riiklik monopol ei oleks teatud osas sobivaks turu korralduseks. Lisaks ei viita tulude suurenemine ühes hasartmängude valdkonnas ilmtingimata sellele, et turu korraldus (sh teatud osas turul monopoli säilitamine) ei lähtu enam õiguspärastest eesmärkidest.

8) C-12/17 Dicu

Rumeenia kohus esitas EK-le küsimuse lapsehoolduspuhkusel viibimise ajal põhipuhkuse päevade arvestamise kohta. Täpsemalt küsis Rumeenia kohus, kas direktiivi 2003/88/EÜ (tööaja korralduse teatavate aspektide kohta) tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis ei käsita töötaja puhkuse kestuse kindlaksmääramisel töötatud ajana lapsehoolduspuhkust, mis on võetud kuni lapse kaheaastaseks saamiseni.

Eesti esitas 25.04.2017 EK-le seisukoha, et direktiiviga 2003/88/EÜ on kooskõlas niisugune liikmesriigi õigusnorm, mis ei käsita töötaja puhkuse kestuse kindlaksmääramisel töötatud ajana lapsehoolduspuhkust. Eesti leidis, et põhipuhkusel ja lapsehoolduspuhkusel on osaliselt kattuv eesmärk: tagada võimalus katkestada tööalane tegevus ja puhata töölepingust tulenevate ülesannete täitmisest. Seega ei ole vajalik, et põhipuhkuse kestuse kindlaksmääramisel käsitataks töötatud ajana lapsepuhkust. Eesti seisukoha järgi tuleb varasemat kohtupraktikat mõista nii, et tööajana tuleb arvestada töölt eemalviibimist töötaja tahtest sõltumatutel ja ettenähtamatutel põhjustel, nagu näiteks haigus. Lapsehoolduspuhkuse kasutamine ja selle kestus on üldjuhul töötaja planeeritud tegevus.

9) C-207/16 Ministerio Fiscal (säilitatud sideandmete kasutamine kriminaalmenetluses)

EK leidis 21.12.2016 tehtud otsuses C-203/15 ja C-698/15 Tele 2 Rootsi ja Watson, et hartaga ei ole kooskõlas olukord, kui liikmesriik nõuab kõiki isikuid puudutavate kõikide sideseansside andmete säilitamist. Säilitamise kohustus peaks olema piiritletud näiteks teatud liiki seadmete, teatud isikute valimi või muu sellise osas. Samuti rõhutas kohus, et andmete kasutamine peab olema rangelt proportsionaalne ja vajalik ning olema lubatud ainult raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks ja uurimiseks. Hispaania kohus soovis nüüd EK-lt teada, kas EL õigusega on kooskõlas Hispaania seadus, mis lähtub kuriteo raskuse määramisel ainuüksi kuriteo eest ettenähtud karistuse määrast. Juhul, kui karistuse määrast lähtumine on lubatud, kas Hispaania määratud kolmeaastane vanglakaristuse piirmäär on piisav.

Eesti esitas 18.05.2017 EK-le seisukoha, mille kohaselt on liikmesriikide pädevuses kehtestada konkreetsed normid, millal võib säilitatud sideandmeid kasutada. Iga liikmesriigi pädevuses on ka määratleda, milliseid kuritegusid loetakse konkreetses liikmesriigis rasketeks kuritegudeks. Järelikult võivad liikmesriigid lähtuda vaid karistuse määrast, et hinnata kuritegude raskust, samas võivad liikmesriigid lisaks karistuse määrale arvestada ka muid kuriteoga ja selle toimepanemisega

seotud asjaolusid. Igal juhul ei ole EK pädevuses täpselt määrata miinimumkaristusmäära, mis oleks piisav hindamaks kuriteo raskust.

10) C-180/17 X ja Y (varjupaigataotleja õigused)

Madalmaade kohus soovis teada, kas apellatsioonkaebusel, millega vaidlustatakse tagasisaatmisotsus või elamisloa väljastamisest keeldumise otsus, on tulenevalt liidu õigusest (sh hartast) automaatselt väljasaatmisele peatav mõju. See tähendab, et välismaalast ei saadeta välja kuni apellatsioonkaebuse esitamise tähtaja lõppemiseni või kui apellatsioonkaebus on esitatud, siis kuni asjas otsuse tegemiseni.

Eesti esitas 27.07.2017 EK-le seisukoha, et direktiividest 2013/32/EL ja 2008/115/EÜ ei tulene kohustust anda viibimisõigust ajaks, mil vaadatakse läbi rahvusvahelise kaitse andmisest keeldumise otsuse peale esitatud apellatsioonikaebus. Tagama peab vaid viibimisõiguse otsuse vaidlustamiseks esimeses astmes. Järelikult, isegi kui liikmesriik näeb riigisisises õiguses ette apellatsioonkaebuse esitamise võimaluse, ei kuulu see õigusnorm liidu õiguse kohaldamisalasse ning sellele ei saa kohaldada hartat. Liikmesriik saab ise otsustada, kas annab välismaalasele apellatsiooni esitamise ajal viibimisõiguse või mitte.

11) C-421/17 Polfarmex (käibemaks)

Poola kohus soovis teada, kas sellist tehingut, kus aktsiate tühistamise eest antakse aktsionäriale kinnisvara, käsitatakse kaubatarnena tasu eest käibemaksudirektiivi 2006/112/EÜ kohaselt.

Eesti esitas 02.11.2017 EK-le seisukoha, mille kohaselt sellist tehingut, kus aktsiate tühistamise eest antakse aktsionäriale kinnisvara, tuleb käsitada kaubatarnena tasu eest. Nimelt on täidetud käibemaksudirektiivis nõutud tingimused, et kaupa tarnitaks tasu eest (aktsiate eest) ning tarnijaks on maksukohustuslane. Eesti hinnangul ei ole käibemaksudirektiivi kohaselt maksustamisel oluline tehingu eesmärk.

1.3. ARVAMUSED

EK-le võib esitada arvamuse taotluse, et EK hindaks kavandatava välislepingu vastavust EL õigusele. Lisaks annab EK vajaduse korral arvamuse selle kohta, kas liidul või mõnel tema institutsioonil on üldse pädevus vastavat lepingut sõlmida. Arvamuse taotluse võib esitada liikmesriik, Euroopa Parlament, nõukogu või komisjon.

2017. aastal ei esitanud Eesti kohtule ühtegi seisukohta arvamuse taotluste kohta ja jätkus menetlus ühes arvamuse taotluses, kus Eesti oli seisukoha esitanud.

Lõpetatud arvamuse taotlus

Arvamuse taotlus A-1/15 (Kanada PNR)

Euroopa Parlament esitas EK-le arvamuse taotluse, milles palus EK-l anda hinnang, kas EL ja Kanada kavandatav leping, mis käsitleb broneeringuinfo (PNR) edastamist ja töötlemist, on aluslepingutega kooskõlas. Arvamuse taotluses tõstatatakse olulisi õigusküsimusi selle kohta, kuidas tuleb Lissaboni lepingu jõustumise järel kaitsta selliseid põhiõigusi nagu eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse, mis on sätestatud EL põhiõiguste hartas ja ELTL artiklis 16, ning seda

eelkõige terrorismi ja muude raskete rahvusvaheliste kuritegude ennetamise ja nendevastase võitluse kontekstis. Samuti kahtles Euroopa Parlament lepingu sõlmimise õigusliku aluse valiku õigsuses.

Eesti esitas EK-le 29.05.2015 seisukoha, et EL-Kanada kavandatav leping on kooskõlas aluslepingutega ning proportsionaalsuse põhimõttega, sest isikute põhiõiguste riive on piisavalt põhjendatud ja vajalikud kaitsemeetmed tagatud. Õigusliku aluse valiku kohta leidis Eesti, et EL-Kanada lepingu sõlmimist käsitleva nõukogu õigusakti õiguslikuks aluseks on sätted, mis reguleerivad õiguskoostööd kriminaalasjades ja politseikoostööd.

26.07.2017 esitas EK arvamuse, milles leidis erinevalt Eestist, et EL-Kanada kavandatav leping ei ole kooskõlas aluslepingutega ning proportsionaalsuse põhimõttega. Kuigi reisijate kõikide andmete süstemaatiline edastamine, säilitamine ja kasutamine on valdavalt lubatav, ei vasta paljud kavandatava lepingu sätted liidu põhiõigustest tulenevatele nõuetele. Näiteks leidis EK, et kavandatav leping on vastuolus hartaga, kuna leping ei välista delikaatsete andmete edastamist liidust Kanadasse ega nende andmete kasutamist ja säilitamist. Õigusliku aluse valiku kohta märkis EK, et leping reguleerib omavahel lahutamatult seotud kahte valdkonda, millest üks puudutab vajadust tagada avalik julgeolek ja teine broneeringuinfo kaitset. Mõlemad eesmärgid peavad seega kajastuma õiguslikes alustes.

II OSA

ÜLEVAADE EESTI VASTU ALGATATUD RIKKUMISMENETLUSTEST

Komisjon valvab EL õiguse rakendamise ja ülevõtmise järele. Üheks järelevalve viisiks on rikkumismenetlus, mille komisjon võib algatada ELTL artikli 258 alusel, kui tema arvates liikmesriik ei ole täitnud aluslepingutest tulenevat kohustust.

Rikkumismenetluse algatamiseks saadab komisjon ametliku kirja, millele võib järgneda põhjendatud arvamus, kui liikmesriik ei ole oma vastuses komisjonile näidanud, et rikkumist tegelikult ei ole või see on kõrvaldatud. Kui põhjendatud arvamusele vastamise tähtajal rikkumine komisjoni arvates kestab, võib ta algatada kohtumenetluse, et EK tuvastaks EL õiguse rikkumise liikmesriigi poolt.

Kohtuotsusega tuvastatud rikkumise peab liikmesriik väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kõrvaldama võimalikult kiiresti. Vastasel korral võib komisjon alustada uut rikkumismenetlust kohtuotsuse täitmata jätmise tõttu, seda juba ELTL artikli 260 lõike 2 alusel. Pärast ametliku kirja etappi võib komisjon uuesti EK poole pöörduda, siis juba nõudega määrata liikmesriigile trahv põhisumma või karistusmaksena.

Oluline on silmas pidada, et direktiivi ülevõtmise hilinemise asjades on võimalik määrata trahv ELTL artikli 260 lõike 3 alusel juba esimeses kohtuotsuses. Põhisumma on alati võimalik määrata juhul, kui riik ei ole põhjendatud arvamusele vastamise ajaks direktiivi üle võtnud.

Komisjon avaldas 2016. aasta lõpul uue teatise EL õiguse kohaldamise kohta, kus muu hulgas märgib, et on otsustanud muuta oma praktikat ja nõuda direktiivide mitteõigeaegse ülevõtmise korral kohtusse pöördumisel lisaks karistusmaksale alati ka põhisummat ning sellest tulenevalt jätta hagi tagasi võtmata ka juhul, kui liikmesriik on väidetava rikkumise kohtumenetluse ajal lõpetanud. Seega, komisjon ei lõpeta kohtumenetlust ning jätkab trahvi (põhisumma) nõudmist ka siis, kui Eesti kohtumenetluse ajal direktiivi üle võtab.

Lisaks on praegustest kogemustest näha, et komisjon analüüsib asjades, kus kord on ülevõtmine juba hilinenud, ülevõtmismeetmeid väga hoolikalt, enne kui ta rikkumismenetluse lõpetab. Komisjonil ei ole ühtegi tähtaega, mille jooksul ta peab rikkumismenetluse kas lõpetama või kohtusse pöörduma. Nii mõnegi mitteõigeaegset ülevõtmist puudutava rikkumismenetluse puhul on komisjon lõpetanud menetluse aasta või isegi kaks aastat pärast direktiivi ülevõtva seaduse jõustumist. Samuti on endiselt pooleli mitmed rikkumismenetlused, kus Eesti on komisjoni ülevõtmisest teavitanud ja direktiive ülevõtvad seadused 2016. või 2017. aasta jooksul jõustunud. Samuti on võimalik, et kui komisjon tuvastab direktiivi ülevõtmisel ka sisulisi puudujääke, pöördub ta siiski kohe, mitteõigeaegse rikkumismenetluse raames, kohtu poole trahvide määramise nõudega.

Alates Eesti ühinemisest EL-iga on komisjon 31.12.2017 seisuga algatanud Eesti vastu ELTL artikli 258 alusel 442 rikkumismenetlust. 2017. aasta jooksul suutsime eduka lõpuni viia 14 rikkumismenetlust. Uusi menetlusi algatas komisjon Eesti suhtes 17. Eelneva aastaga võrreldes on nii uusi kui ka lõpetatud menetlusi vähem (2016. aastal algatati 20 ja lõpetati 16 menetlust). 31.12.2017 seisuga on Eesti suhtes pooleli kokku 33 rikkumismenetlust, millest 26 on seotud

direktiivide ülevõtmise hilinemisega ja 7 mittenõuetekohase ülevõtmisega. Täpsem statistika on esitatud ülevaate IV osas.

2017. aastal on taaskord pooleli rekordarv rikkumismenetlusi. Ilmselgelt ei ole see röömustav, eriti arvestades komisjoni eespool kirjeldatud plaani muuta oma trahvide nõudmise praktikat. Samas viitab algatatud ja lõpetatud rikkumismenetluste suhtarv, samuti see, et paljud vajalikud seadused on vastu võetud, ent rikkumismenetlus ei ole veel lõpetatud, et tegemist ei ole poliitiliste või sisuliste probleemidega, vaid endiselt pigem inim- ja ajaressursi planeerimise küsimusega.

Rikkumismenetlused jagunevad laadilt kaheks ja neid on järgnevalt käsitletud eraldi alajaotustes. Esimeses alajaotuses vaadeldakse direktiivide mitteõigeaegset ülevõtmist puudutavaid rikkumismenetlusi (neid on pooleli 26). Teises alajaotuses käsitletakse direktiivide mittenõuetekohase ülevõtmise ning aluslepingute või muude EL õigusaktide sisulise rikkumise küsimusi (pooleli 7).

2.1. DIREKTIIVIDE MITTEÕIGEAEAGNE ÜLEVÕTMINE

2.1.1. Pooleliolevad rikkumismenetlused mitteõigeaegse ülevõtmise asjades (26)

Ametlikud kirjad (18)

Rikkumismenetlus 2015/0397 (SIM) – direktiiv 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse üle välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega. Seadus jõustus 01.05.2016.

Rikkumismenetlus 2016/0052 (RAM) – direktiiv 2014/107/EL, millega muudetakse direktiivi 2011/16/EL seoses kohustusliku automaatse teabevahetusega maksustamise valdkonnas. Eesti andis teada, et direktiiv 2014/107/EL võeti riigisisesse õigusesse üle maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seadusega, mis jõustus 10.02.2016.

Rikkumismenetlus 2016/0619 (RAM) – rakendusdirektiiv (EL) 2015/2392, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 596/2014 seoses selle määruse tegelikust või võimalikust rikkumisest pädevatele asutustele teatamisega. Eesti vastas komisjonile, et rakendusdirektiiv võetakse üle väärtpaberituruseaduse ja Finantsinspektsiooni seaduse muutmise seadusega. Lisaks on plaanis vastu võtta rahandusministri määrus „Nõuded teavituste vastuvõtmiseks ning tagasiside ja selgituste andmiseks kasutatavate suhtluskanalitele, teavituste vastuvõtmisele, säilitamisele ning andmete konfidentsiaalsuse tagamisele“. Seaduste muudatused ja rahandusministri määrus jõustusid 17.04.2017.

Rikkumismenetlus 2016/0730 (JUM) – direktiiv 2014/42/EL kuriteovahendite ja kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise kohta Euroopa Liidus. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv on üle võetud karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (kuriteovahendite ja kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise direktiivi ülevõtmine), mis jõustus 10.01.2017.

Rikkumismenetlus 2016/0731 (RAM) – direktiiv 2014/92/EL maksekontoga seotud tasude võrreldavuse, maksekonto vahetamise ja põhimaksekontole juurdepääsu kohta. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv on üle võetud võlaõigusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega, mis jõustus 10.01.2017.

Rikkumismenetlus 2017/0068 (JUM) – direktiiv 2014/104/EL teatavate eeskirjade kohta, millega reguleeritakse liikmesriikide õiguse kohaseid kahju hüvitamise hagisid liikmesriikide ja Euroopa Liidu konkurentsioiguse rikkumise korral. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse üle konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga. Muudatused jõustusid 05.06.2017.

Rikkumismenetlus 2017/0069 (SOM) – direktiiv 2014/112/EL, millega rakendatakse Euroopa Siseveetranspordi Liidu (EBU), Euroopa Kiprite Liidu (ESO) ja Euroopa Transporditöötajate Föderatsiooni (ETF) vahel sõlmitud kokkulepe, milles käsitletakse tööaja korralduse teatavaid aspekte siseveetranspordi sektoris. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võeti üle meretöö seaduse ja töötajate ülehenduselise kaasamise seaduse muutmise seadusega, mis jõustus 11.03.2017.

Rikkumismenetlus 2017/0071 (RAM) – direktiiv (EL) 2015/2376, millega muudetakse direktiivi 2011/16/EL seoses kohustusliku automaatse teabevahetusega maksustamise valdkonnas. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse üle maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seadusega. Seadus jõustus 01.04.2017.

Rikkumismenetlus 2017/0255 (KEM) – direktiiv (EL) 2015/652, millega kehtestatakse arvutusmeetodid ja aruandlusnõuded bensiini ja diislikütuse kvaliteedi kohta. Eesti vastas komisjonile, et direktiivi ülevõttev atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seadus jõustus 13.07.2017. Lisaks on plaanis vastu võtta keskkonnaministri määrus „Täpsustatud nõuded kasvuhoonegaaside mahu aruande andmete koosseisule, tarnitud kütuste ja energia olelusringi jooksul tekkivate kasvuhoonegaaside heite mahukuse arvutusmeetodi, kütuse alusstandardi, kasvuhoonegaaside heite mahukuse vähendamise arvutamise ning aruande esitamise kord“. Ministri määrus jõustus 09.10.2017.

Rikkumismenetlus 2017/0331 (KEM) – direktiiv 2014/52/EL, millega muudetakse direktiivi 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võeti osaliselt üle keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse muutmise seadusega, mis jõustus 13.07.2017, ning keskkonnaministri 16. augusti 2017. aasta määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“, mis jõustus 21.08.2017. Lisaks on vaja vastu võtta keskkonnaministri määrus „Keskkonnamõju hindamise aruande sisule esitatavad täpsustatud nõuded“. Viimati nimetatud määrus jõustus 09.09.2017.

Rikkumismenetlus 2017/0332 (VM) – direktiiv (EL) 2017/433 seoses kaitsetstarbeliste toodete nimekirjaga. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võeti üle Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. aasta määruse nr 171 „Strateegiliste kaupade nimekiri“ muutmiseks. Muudatused jõustusid 22.08.2017.

Rikkumismenetlus 2017/0333 (RAM) – direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantsüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse riigisisesse õigusesse üle rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse uue redaktsiooniga. Uus seadus jõustus 01.01.2018.

Rikkumismenetlus 2017/0334 (MKM) – direktiiv 2014/45/EL, milles käsitletakse mootorsõidukite ja nende haagiste korralist tehnõulevaatust. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv on üle võetud liiklusseaduse, liikluskindlustuse seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seadusega, mis jõustus 01.09.2017, ning majandus- ja taristuministri 28. augusti 2017. aasta määrusega nr 47 „Tehnonõuetele vastavuse kontrolliga seonduvate määruste muutmise määrus“, millega muudeti majandus- ja kommunikatsiooniministri määrust nr 77 „Mootorsõiduki ja selle haagise tehnonõuetele vastavuse kontrollimise tingimused ja kord“. Muudatused jõustusid 04.07.2017.

Rikkumismenetlus 2017/0335 (MKM) – direktiiv 2014/47/EL, milles käsitletakse liidus liiklevate ärilisel otstarbel kasutatavate sõidukite tehnokontrolli ja -ulevaatust. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv on üle võetud liiklusseaduse, liikluskindlustuse seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seadusega, mis jõustus 01.09.2017, ning majandus- ja kommunikatsiooniministri 15. detsembri 2011. aasta määruse nr 114 "Politseiametniku poolt liiklusjärelvalve käigus sõiduki tehnonõuetele vastavuse kontrollimise ulatus ja kord" muutmise määrusega, mis jõustus 01.09.2017.

Rikkumismenetlus 2017/0336 (MKM) – direktiiv (EL) 2015/719, millega muudetakse nõukogu direktiivi 96/53/EÜ, millega kehtestatakse teatavatele ühenduses liikuvatele maantee sõidukitele siseriiklikus ja rahvusvahelises liikluses lubatud maksimaalmõõtmed ning rahvusvahelises liikluses lubatud täismass. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võeti osaliselt üle majandus- ja kommunikatsiooniministri 13. juuni 2011. aasta määrusega nr 42 „Mootorsõiduki ja selle haagise tehnonõuded ning nõuded varustusele“ ja liiklusseaduse, riigilõivuseaduse ja toote nõuetele vastavuse seaduse muutmise seadusega. Lisaks on direktiivi üks nõue ülevõtmisel autoveoseaduse uue terviktekstiga. Uus autoveoseadus jõustus 21.01.2018.

Rikkumismenetlus 2017/0456 (RAM) – direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse üle väärtpaberituruseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega. Muudatused jõustusid 03.01.2018.

Rikkumismenetlus 2017/0457 (RAM) – direktiiv (EL) 2016/1034, millega muudetakse direktiivi 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse üle väärtpaberituruseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega. Muudatused jõustusid 03.01.2018.

Rikkumismenetlus 2017/0458 (RAM) – komisjoni delegeeritud direktiivi (EL) 2017/593, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL seoses kliendi finantsinstrumentide ja vahendite kaitsmisega, tootejuhtimise kohustuste ja normidega, mida kohaldatakse teenustasu, vahendustasu või mis tahes muu rahalise või mitterahalise hüve maksmise või saamise suhtes. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse üle väärtpaberituruseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega. Muudatused jõustusid 03.01.2018.

Põhjendatud arvamused (8)

Rikkumismenetlus 2015/0182 (RAM) – direktiiv 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv on üle võetud uue kindlustustegevuse seadusega, millega muudeti ka finantsinspektsiooni seadust ja võlaõigusseadust. 15.06.2017 sai Eesti samas rikkumismenetluses põhjendatud arvamuse. Eesti vastas komisjonile, et nõustub põhjendatud arvamuses viidatud sätete veelgi selgemaks ülevõtmiseks ning suurema õigusselguse ja -kindluse tagamiseks täiendama riigisisest õigust. Vajalikud muudatused võeti vastu kindlustustegevuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega ja jõustusid 27.11.2017.

Rikkumismenetlus 2015/0183 (RAM) – direktiiv 2014/51/EL, millega muudetakse direktiive 2003/71/EÜ ja 2009/138/EÜ ning määrusi (EÜ) nr 1060/2009, (EL) nr 1094/2010 ja (EL) nr 1095/2010 seoses Euroopa järelevalveasutuse (Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve) ning Euroopa järelevalveasutuse (Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve) volitustega. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv on üle võetud uue kindlustustegevuse seadusega, millega muudeti ka finantsinspektsiooni seadust. 15.06.2017 sai Eesti samas rikkumismenetluses põhjendatud arvamuse. Eesti vastas komisjonile, et nõustub põhjendatud arvamuses viidatud sätete veelgi selgemaks ülevõtmiseks ning suurema õigusselguse ja -kindluse tagamiseks täiendama riigisisest õigust. Vajalikud muudatused võeti vastu kindlustustegevuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega ja jõustusid 27.11.2017.

Rikkumismenetlus 2015/0396 (SIM) – direktiiv 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta. 23.11.2015 vastas Eesti ametlikule kirjale, et direktiiv on ülevõtmisel. 10.02.2016 sai Eesti samas rikkumismenetluses põhjendatud arvamuse. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv on üle võetud välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega, mis jõustus 01.05.2016.

Rikkumismenetlus 2016/0294 (RAM) – direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta. Eesti sai 27.05.2016 ametliku kirja, millele Eesti vastas, et direktiivid on ülevõtmisel. 09.12.2016 sai Eesti samas rikkumismenetluses põhjendatud arvamuse. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse riigisisesse õigusesse üle riigihangete seaduse muutmise seadusega. Riigihangete seadus jõustus 01.09.2017.

Rikkumismenetlus 2016/0295 (RAM) – direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta. Eesti sai 27.05.2016 ametliku kirja, millele vastas, et direktiiv on ülevõtmisel. Samas rikkumismenetluses sai Eesti 09.12.2016 põhjendatud arvamuse. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse riigisisesse õigusesse üle riigihangete seaduse muutmise seadusega. Riigihangete seadus jõustus 01.09.2017.

Rikkumismenetlus 2016/0296 (RAM) – direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ. Eesti sai 27.05.2016 ametliku kirja, millele Eesti vastas, et direktiivid on ülevõtmisel. 09.12.2016 sai Eesti samas rikkumismenetluses põhjendatud

arvamuse. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse riigisisesse õigusesse üle riigihangete seaduse muutmise seadusega. Riigihangete seadus jõustus 01.09.2017.

Rikkumismenetlus 2016/0516 (RAM) – direktiiv 2014/56/EL, mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannete kohustuslikku auditit. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse riigisisesse õigusesse üle audiitortegevuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega. 16.02.2017 sai Eesti samas rikkumismenetluses põhjendatud arvamuse, millele Eesti vastas, et audiitortegevuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu on jõudnud Riigikogu menetlusse. Seadus võeti vastu 14.06.2017 ja muudatused jõustusid 01.07.2017.

Rikkumismenetlus 2017/0067 (MKM) – direktiiv 2014/94/EL alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu kohta. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse üle majandus- ja taristuministri määrusega „Alternatiivkütuse taristu kasutuselevõtule esitatavad ohutusnõuded“. Lisaks sellele võetakse vastu poliitilised suunised majandus- ja taristuministri poolt kinnitatava alternatiivkütuste taristu tegevuskavaga. 05.10.2017 sai Eesti samas rikkumismenetluses põhjendatud arvamuse. Eesti vastas komisjonile, et ei nõustu etteheitega põhjendatud arvamuses viidatud artiklite ülevõtmata jätmise kohta. Vaidlusalused artiklid on üle võetud majandus- ja taristuministri 13. aprilli 2017. aasta käskkirja lisaga „Alternatiivkütuste taristu tegevuskava“. Eesti vastas, et täiendab ühe nõude ülevõtmiseks majandus- ja taristuministri määrust „Alternatiivkütuse taristu kasutuselevõtule esitatavad ohutusnõuded“. Muudatus jõustus 04.12.2017.

2.1.2 Lõpetatud rikkumismenetlused mitteõigeaegse ülevõtmise asjades (12)

Ametlikud kirjad (9)

Rikkumismenetlus 2015/0274 (MKM) – direktiiv 2012/34/EL, millega luuakse ühtne Euroopa raudteepiirkond. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse üle raudteeseaduse muudatustega, mille eelnõu esitati Riigikogu menetlusse 09.11.2015. Raudteeseaduse muudatused jõustusid 01.04.2016. Komisjon lõpetas 15.02.2017 menetluse.

Rikkumismenetlus 2015/0398 (RAM) – direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse üle raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega. Muudatused jõustusid 01.01.2016. Komisjon lõpetas 14.06.2017 menetluse.

Rikkumismenetlus 2016/0297 (RAM) – direktiiv 2014/91/EL, millega muudetakse direktiivi 2009/65/EÜ vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeringuks loodud ettevõtjaid (eurofondid) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta seoses deponooriumi ülesannete, tasustamispoliitika ja karistustega. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv on riigisisesse õigusesse üle võetud eurofondi valitseja tegevust reguleerivate rahandusministri määrustega. Määruste muudatused jõustusid 01.07.2016. Eurofondi tegevusele ja selle valitsemisele esitatavad üldnõuded tulenevad investeerimisfondide seadusest ning menetlus- ja

karistusnormid on sätestatud finantsinspektsiooni seaduses. Komisjon lõpetas 04.10.2017 menetluse.

Rikkumismenetlus 2016/0617 (SOM) – direktiiv 2014/67/EL, mis käsitleb direktiivi 96/71/EÜ (töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega) jõustamist ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012, mis käsitleb siseturu infosüsteemi kaudu tehtavat halduskoostööd („IMI määrus”). Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse üle Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse, sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja töölepingu seaduse muutmise seadusega. Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus jõustus 17.12.2016. Komisjon lõpetas 15.02.2017 menetluse.

Rikkumismenetlus 2016/0729 (SIM) – direktiiv 2014/36/EL kolmandate riikide kodanike hooajatöötajatena riiki sisenemise ja seal viibimise tingimuste kohta. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv on üle võetud välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega, mis jõustus 17.01.2017. Direktiivi ülevõtmiseks vajalik Vabariigi Valitsuse määrus ja siseministri määrused jõustusid samuti 17.01.2017. Komisjon lõpetas 13.07.2017 menetluse.

Rikkumismenetlus 2016/0732 (SOM) – komisjoni direktiiv (EL) 2015/565, millega muudetakse direktiivi 2006/86/EÜ seoses teatavate tehniliste nõuetega inimkudede ja -rakkude kodeerimisele. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv on ülevõtmisel. Direktiiv võetakse üle rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seadusega. Direktiivi ülevõtmiseks muudetakse ka tervise- ja tööministri 10. märtsi 2015. aasta määrust nr 10 „Rakkude, kudede ja elundite hankimise ja käitlemise eeskiri“. Muudatused jõustusid 19.03.2017. Komisjon lõpetas 17.05.2017 menetluse.

Rikkumismenetlus 2016/0733 (SOM) – komisjoni direktiiv (EL) 2015/566, millega rakendatakse direktiivi 2004/23/EÜ seoses imporditud kudede ja rakkude kvaliteedi- ja ohutusstandardite samaväärsuse kontrollimise menetlustega. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv on ülevõtmisel. Direktiiv võetakse üle rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seadusega. Direktiivi ülevõtmiseks muudetakse ka tervise- ja tööministri 10. märtsi 2015. aasta määrust nr 10 „Rakkude, kudede ja elundite hankimise ja käitlemise eeskiri“. Muudatused jõustusid 19.03.2017. Komisjon lõpetas 17.05.2017 menetluse.

Rikkumismenetlus 2017/0070 (KEM) – direktiiv (EL) 2015/720, millega muudetakse direktiivi 94/62/EÜ seoses õhukeste plastkandekottide tarbimise vähendamiseks. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse üle pakendiseaduse muutmise seadusega. Muudatused jõustusid 17.04.2017. Komisjon lõpetas 14.06.2017 menetluse.

Rikkumismenetlus 2017/0224 (KEM) – direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist. Eesti vastas komisjonile, et direktiivi artikli 10 lõige 2 on üle võetud. Artikli 10 lõike 2 järgimiseks vajalikud õigusnormid on kehtestatud keskkonnaministri määramises nr 36 „Keskkonnaagentuuri põhimäärus“. Artikli 10 lõikest 2 tuleneb kohustus esitada riiklikud heiteprognoosid ja heiteinventuurid. Keskkonnaagentuur on asjakohased aruanded Eesti kohta esitanud komisjonile ja Euroopa Keskkonnaametile õigel ajal – 14. 02. 2017. Komisjon lõpetas 13.07.2017 menetluse.

Põhjendatud arvamused (3)

Rikkumismenetlus 2014/0325 (MKM) – direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust. Eesti vastas 25.09.2015 saadetud põhjendatud arvamusele, et direktiiv on ülevõtmisel. Direktiivi ülevõttev energiamajanduse korralduse seadus jõustus 15.07.2016. 30.09.2016 sai Eesti täiendatud põhjendatud arvamuse, milles komisjon leidis, et direktiivi, eelkõige selle lisade ülevõtmisel esineb endiselt puudujääke. Eesti nõustus osaliselt komisjoni etteheidetega ning kinnitas, et lisade ülevõtmiseks vajalikud majandus- ja taristuministri määrused on ettevalmistamisel. Kõik vajalikud määrused võeti vastu ja jõustusid 2017. aasta märtsiks. Komisjon lõpetas 14.06.2017 menetluse.

Rikkumismenetlus 2016/0181 (MKM) – direktiiv 2014/61/EL kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamise meetmete kohta. 30.05.2016 vastas Eesti ametlikule kirjale, et direktiiv võetakse üle ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seadusega. 30.09.2016 sai Eesti põhjendatud arvamuse. Eesti vastas komisjonile, et seadus on plaanis vastu võtta 2016. aasta lõpuks. Seadus jõustus 01.01.2017. Komisjon lõpetas 17.05.2017 menetluse.

Rikkumismenetlus 2016/0618 (SOM) – direktiiv 2014/54/EL meetmete kohta, mis lihtsustavad töötajate vaba liikumise raames töötajatele antud õiguste kasutamist. Eesti vastas komisjonile, et direktiiv võetakse üle võrdse kohtlemise seaduse muutmise seadusega, mille vastuvõtmine on kavandatud 2017. aasta jaanuari. 16.02.2017 sai Eesti põhjendatud arvamuse, millele vastas, et direktiiv võetakse Euroopa Liidu kodaniku seaduse ja võrdse kohtlemise seaduse muutmise seadusega. Seadus jõustus 06.05.2017. Komisjon lõpetas 13.07.2017 menetluse.

2.2. SISULISED RIKKUMISMENETLUSED

2.2.1. Pooleliolevad sisulised rikkumismenetlused (7)

Ametlikud kirjad (5)

Rikkumismenetlus 2011/2011 (MKM) – komisjon leidis 15.03.2011 ametlikus kirjas, et Eesti Vabariigi valitsuse ja Venemaa Föderatsiooni valitsuse vahelise lennunduskokkuleppega Venemaa Föderatsiooni suhtes rahvusvahelisi kohustusi võttes ja neid jätkuvalt kehtivaks tunnistades ei ole Eesti täitnud EL õigusest tulenevaid kohustusi. Eesti tunnistas vastuses vajadust viia lennunduskokkulepe vastavusse EL õigusega. Eesti on avaldanud soovi pidada Venemaa Föderatsiooniga selleteemalisi läbirääkimisi. Nii nagu aastal 2016 ei ole selles rikkumismenetluses ka 2017. aastal edasiminekuid olnud.

Rikkumismenetlus 2016/2012 (RAM) – komisjon leidis 26.02.2016 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole direktiivi 2011/16/EL (maksustamisel halduskoostöö kohta) mitut artiklit riigisisesse õigusesse üle võtnud. Komisjon leidis, et maksukorralduse seaduses ega muudes seonduvates seadustes ei käsitleta liikmesriikide pädevate asutuste omavahelise koostöö viise, mis on direktiivis üksikasjalikult reguleeritud. Komisjon juhtis tähelepanu, et direktiivis täpselt määratletud kohustusi peavad kõik liikmesriigid täieliku õigusmõjuga rakendama, et seada sisse toimiv ja tõhus halduskoostöö ja teabevahetuse süsteem.

Eesti ei nõustunud komisjoni seisukohtadega ja leidis, et on võtnud piisavad meetmed, et tagada direktiivi eesmärkide saavutamine. Eesti märkis, et liikmesriigil on vabadsus valida eesmärgi saavutamiseks sobiv vorm ja meetod. Eesti kinnitas, et praktikas pole Eestil maksualase teabevahetuse asjus EL liikmesriikidega (ega ka kolmandate riikidega) probleeme olnud. Ka see asjaolu kinnitab direktiivi eesmärgi täitmist. Aastal 2017 selles rikkumismenetluses edasiminekut ei olnud.

Rikkumismenetlus 2016/2043 (SIM) – komisjon leidis 27.05.2016 ametlikus kirjas, et määrusega (EL) 2016/399 (edaspidi *Schengeni piirieskirjad*) on vastuolus tasu võtmine piiriületuse ootejärjekorras koha broneerimise ja ooteala kasutamise eest Eesti idapiiril. Komisjon leidis, et nõudes piiriületuse ootejärjekorras koha broneerimist ning võttes tasu broneerimise ja ooteala kasutamise eest, teeb Eesti täiendavat kontrolli või seab lisatingimusi välispiiri ületamisele. Eesti ei nõustunud komisjoni seisukohtadega ja vastas, et sõidukite maanteepiiripunkti sisenemise korraldamine, piiriületuse ootejärjekorra pidamine ega nende teenuste eest tasu võtmine ei ole seotud välispiiri piiriületusmenetlusega Schengeni piirieskirjade mõistes. Aastal 2017 selles rikkumismenetluses edasiminekut ei olnud.

Rikkumismenetlus 2016/2137 (KEM) – komisjon leidis 09.12.2016 ametlikus kirjas, et Eesti on jätnud täitmata asulareovee puhastamise direktiivi 91/271/EMÜ artiklitest 3, 4, 5, 10 ja 15 ning I lisast tulenevad kohustused asulareovee puhastamisel. Eesti nõustus osaliselt komisjoni etteheidetega, et teatud reoveekogumisaladel ei ole täidetud kõik direktiivi nõuded. Eesti ei nõustunud komisjoni seisukohaga, et Eestis kehtiv õigusraamistik ei taga, et individuaalsete või muude asjakohaste süsteemidega saavutatakse samasugune keskkonnakaitse tase nagu kogumissüsteemide ja reoveepuhastitega.

Rikkumismenetlus 2017/2072 (JUM/MKM) – komisjon leidis 18.05.2017 ametlikus kirjas, et Eesti on direktiivi 2009/72/EÜ (elektrienergia siseturu ühiseeskirjad) ja direktiivi 2009/73/EÜ (maagaasi siseturu ühiseeskirjad) mitu sätet ebaõigesti üle võtnud. Komisjoni etteheited puudutasid riigi reguleeriva asutuse sõltumatuse tagamist, karistuste kehtestamist, riigi reguleeriva asutuse pädevust kiita heaks gaasi transiitvoo tariifid ja EL tarneettevõtjate Eesti äriregistris registreerimise kohustust. Eesti ei nõustunud kõigi etteheidetega, kuid vastas komisjonile, et suurema õigusselguse saavutamiseks täpsustas elektrituruseadust ja maagaasiseadust. Muudatused jõustusid 01.07.2017.

Põhjendatud arvamused (2)

Rikkumismenetlus 2012/2135 (RAM) – komisjon saatis 26.09.2014 Eestile põhjendatud arvamuse, milles väitis, et Eesti alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduses sätestatud meede, millega kehtestatakse kolme kuu pikkune üleminekuperiood vana maksumärgiga aktsiisikaupade müügile, ei ole kooskõlas direktiivi 2008/118/EÜ (aktsiisi üldise korra kohta) ning proportsionaalsuse põhimõttega. Eesti ei nõustunud komisjoni etteheidetega ja vastas, et praegune kolmekuuline uutele maksumärkidele ülemineku periood aitab parimal viisil tagada, et ettevõtjad ei tekitaks ülemääraseid laovaruseid ning seega ei lükkuks liiga kaua edasi uue aktsiisimäära alusel maksude maksmine. Samuti vastas Eesti, et meede on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. Eesti rikkumismenetlus peatati kuni otsuseni kohtuasjas C-126/15 Komisjon vs. Portugal.

29.06.2017 kohtuotsuses C-126/15 leidis EK, et Portugali seadus, millega kehtestatakse tarbimisse lubatud sigarettide müügikeeld, on EL õigusega kooskõlas, kui järgneval aastal aktsiisimäär tõuseb. Samas märkis EK, et liidu õigusega ei ole kooskõlas aktsiisimärgiga sigarettide müügikeeld, kui aktsiis ei tõuse.

30.10.2017 sai Eesti komisjonilt kirja, milles komisjon soovis teada, milliseid meetmeid Eesti võtab, et viia oma seadus kooskõlla kohtuotsusega C-126/15.

19.12.2017 vastas Eesti, et Eesti seadus on juba kooskõlas kohtuotsusega C-126/15, kuivõrd müügipiirangut rakendatakse Eestis vaid siis, kui samal päeval jõustub uus aktsiisimäär ja uus kujundus. Järelikult Eestis ei rakendata müügikeeldu siis, kui aktsiismäära ei tõsteta.

Rikkumismenetlus 2012/2242 (VM, SIM) – komisjon saatis 17.10.2014 Eestile põhjendatud arvamuse, mille järgi ei ole Eesti õiguses ette nähtud süsteemi, millega rakendatakse ühenduse viisaeeskirjast tulenevat kohustust tagada õigus vaidlustada viisa andmisest keeldumine, selle tühistamine või kehtetuks tunnistamine kooskõlas EL õigusega, eelkõige viisaeeskirjaga (määrusega (EÜ) nr 810/2009). Komisjoni arvates peab kolmanda riigi kodanikule olema viisa andmisest keeldumise otsuse vaidlustamisel tagatud õigus pöörduda viimases astmes kohtu poole, Eestis on võimalik esitada vaie aga ainult haldusorganile. Kuna põhjendatud arvamuses puudus üks lisa, edastas komisjon 27.02.2015 täiendava põhjendatud arvamuse, milles kõrvaldas õiguslikku argumentatsiooni muutmata selle menetlusvea. Eesti vastas komisjonile, et kuivõrd viisa väljastamise menetluses on kohtuliku kontrolli õigus igal juhul piiratud, siis tagab Eestis kehtestatud vaidemenetlus edasikaebamise korra, mis on kooskõlas viisaeeskirjaga, EL lepingu artikliga 19 ja harta artikliga 47. Seega on Eesti arvates välismaalaste seaduses kehtestatud süsteem, mille kohaselt ei ole viisa andmisest keeldumise, selle tühistamise või kehtetuks tunnistamise otsuse vaidlustamisel ette nähtud kohtusse pöördumise õigust, kooskõlas EL õigusega. Eesti rikkumismenetlus oli peatatud kuni otsuseni kohtuasjas C-403/16 El Hassani.

EK leidis 13.12.2017 otsuses C-403/16 erinevalt Eestist, et liidu õigus kohustab liikmesriike ette nägema viisa andmisest keeldumise otsuste vaidlustamise menetluse, mis peab teatavas menetlusstaadiumis tagama kohtus vaidlustamise võimaluse. Menetluse üksikasjalikud eeskirjad tuleb kehtestada iga liikmesriigi õiguskorras, järgides võrdvärsuse ja tõhususe põhimõtteid.

21.12.2017 saatis komisjon Eestile kirja, milles palus edastada Eesti seaduse muudatused, millega viiakse Eesti seadus kooskõlla EK otsusega.

2.2.2. Lõpetatud sisulised rikkumismenetlused (2)

Põhjendatud arvamused (2)

Rikkumismenetlus 2013/2107 (KEM) – komisjon juhtis 27.09.2013 ametlikus kirjas tähelepanu nitraadidirektiivi (91/676/EMÜ) rakendamisele Eestis ning tõi välja neli sisulist etteheidet. Eesti nõustus etteheidetega osaliselt ning kinnitas vastuses, et kavatseb riigisisese õiguse direktiiviga kooskõlla viia. 2015. aastal pidas Eesti komisjoniga läbirääkimisi, mis puudutasid veeseaduse muudatuste täpsemat sisu ja võimalikku ajakava.

26.02.2016 sai Eesti samas rikkumismenetluses põhjendatud arvamuse, milles komisjon esitas endiselt kaks etteheidet, mis puudutavad väetiste kasutamise keeluaega ja väetiste kasutamise piiranguid põllumajandusmaal. Komisjon leidis, et Eesti ei rakenda korrektselt direktiivi artiklit 5 koostoimes direktiivi II ja III lisaga.

Eesti nõustus komisjoni etteheidetega osaliselt. Eesti leidis, et vedelsõnniku laotamise keeluaeg alates 1. novembrist, võimalusega alustada ebasoodsate ilmastikutingimuste korral keeluaega Keskkonnaameti otsusega veelgi varem, st 15. oktoobrist, on direktiivi nõuetega kooskõlas ning teaduslikult põhjendatud. Eesti nõustus järk-järgult lühendama vedelsõnniku laotamise keeluaega üleminekuaegu nelja aasta võrra, selleks muudeti veeseadust. Lisaks kinnitas Eesti Vabariigi Valitsuse määrusega meetodika, millega tagatakse toitainete tasakaalu säilimise nõude täitmine väetiste kasutamisel põllumajandusmaal.

Komisjon nõustus Eesti vastusega ja lõpetas 27.04.2017 menetluse.

Rikkumismenetlus 2013/2186 (SIM) – komisjon saatis 27.01.2014 Eestile ametliku kirja, milles teatas, et Eesti ei ole täitnud otsustest K(2009) 7476 ja K(2011) 5478 tulenevat kohustust luua ühtne kontaktpunkt (SPOC) liikmesriikide välja antud passide ja reisidokumentide sertifikaatide ning kolmandate riikide kodanike elamislubade sertifikaatide vahetamiseks. Eesti vastas komisjonile, et kuigi otsused ei näe ette ühtse kontaktpunkti loomise ajakava, viime otsustest tuleneva kohustuse ellu hiljemalt aastal 2016. Komisjon esitas 30.03.2015 põhjendatud arvamuse, milles teatas, et ei pea vastuvõetavaks Eesti argumente kontaktpunkti loomisega viivitamisel. Vastupidiselt Eesti selgitustele, et kontaktpunkti loomine 2016. aastal on komisjoni otsustega kooskõlas, väidab komisjon, et Eesti tunnistas oma kohustust luua see 20.05.2012. Komisjon kutsus Eestit üles kõrvaldama väidetav rikkumine hiljemalt 30.06.2015. Vastuses põhjendatud arvamusele Eesti sisuliselt kordas ametliku kirja vastuses öeldut. Ühtne kontaktpunkt luuakse esimesel võimalusel, hiljemalt augustiks 2016.

Veebruaris 2016 palus komisjon Eestil esitada kinnitus ühtse kontaktpunkti loomise ajakava järgimise kohta, tulevaste kuude ajakava ja muu teave, mis võib olla vajalik ühtse kontaktpunkti loomise üksikasjade mõistmiseks. Eesti vastas, et projekti viiakse ellu lubatud ajakava järgi ning et Eestil on kavas hange välja kuulutada 2016. aasta aprillikuu jooksul. Jaanuaris ja mais 2017 teavitas Eesti komisjoni ühtse kontaktpunkti loomise eri etappidest (ühtse kontaktpunkti loomiseks lepingu sõlmimisest, testsõnumite vahetamisest).

Komisjon lõpetas 04.10.2017 menetluse.

III OSA

„EU PILOTI“ PÄRINGUD AASTAL 2017

"EU Pilot" on komisjoni projekt, millega Eesti ühines 14.09.2010. Projekti eesmärk on kaebuste ja päringute kiirem ja tõhusam menetlemine ning EL õiguse rikkumiste lahendamine võimalikult varases staadiumis. Tegemist ei ole veel rikkumismenetlusega, vaid sellele eelneva Eesti ja komisjoni dialoogiga. Projekti "EU Pilot" andmebaasi kaudu edastab komisjon kodanike kaebusi, päringuid ja komisjoni enda küsimusi. Nendele vastamiseks antakse liikmesriigile aega kümme nädalat. Vastuse koostab valdkonna eest vastutav ministeerium ja vastamine toimub Välisministeeriumi vahendusel andmebaasi kaudu.

Komisjon avaldas 2016. aasta lõpul uue teatise „EL õigus: parema kohaldamisega paremad tulemused“, kus muu hulgas märgib, et nüüdsest kavatakse ta algatada rikkumismenetlused ilma „EU Piloti“ mehhanismi kasutamata, kui just ei leita, et konkreetsel juhtumil oleks „EU Pilotist“ kasu. Kui 2016. aastal algatati Eesti suhtes 23 „EU Pilot“ päringut, siis 2017. aasta jooksul oli uusi algatatud päringuid ainult 4 (neist 3 Keskkonnaministeeriumi ja 1 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas). Seega on komisjon tõepoolest asunud ellu viima oma uut praktikat ja võib öelda, et „EU Piloti“ süsteemi kasutamisest enne sisulise rikkumismenetluse algatamist on saanud senise reegli asemel erand.

31.12.2017 seisuga oli Eesti suhtes avatud 11 „EU Piloti“ päringut (2016. aastal 22 päringut). Ülevaatlik statistika „EU Piloti“ päringute kohta on esitatud ka ülevaate IV osas.

Lõpetatud „EU Piloti“ päringud, millele võib järgneda rikkumismenetlus

Aasta jooksul lõpetati 15 „EU Piloti“ päringut, millest 11 juhul jäi komisjon Eesti vastusega rahule. Alljärgnevalt on välja toodud just need neli 2017. aastal lõpetatud päringud, mille puhul komisjon plaanib alustada või on alustanud rikkumismenetluse.

Päring **7913/15/ENER (JUM/MKM)** – puudutas direktiivi 2009/72/EÜ (elektrienergia siseturu ühiseeskirjad) ja direktiivi 2009/73/EÜ (maagaasi siseturu ühiseeskirjad) ebaõiget ülevõtmist. Komisjon algatas 18.05.2017 rikkumismenetluse 2017/2072.

Päring **EUP(2016)8596 (MKM)** – komisjon heitis Eestile ette, et Eurocontrol'i lennuliikluse ohutuse alast koostööd käsitlevad protokollid on ratifitseerimata. Eesti poolt esitatud ajakava komisjonile ei sobinud, mistõttu teatas komisjon, et kaalub rikkumismenetluse alustamist. Eurocontrol'i lennuliikluse ohutuse alast koostööd käsitlevate protokollide ratifitseerimise seadus jõustus 30.10.2017.

Päring **EUP(2016)8668 (KEM)** – käsitles direktiivi 2008/56/EÜ (millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik) järgi nõutud meetmeprogrammide kehtestamata jätmist. Eesti lubas meetmeprogrammid vastu võtta 2017. aasta esimese kvartali lõpuks.

Päring **EUP(2016)8822 (RAM)** – käsitles direktiivi 2011/85/EL (liikmesriikide eelarveraamistiku nõuded). Komisjon analüüsis Eesti esitatud teavet ja leidis, et Eesti on jätnud keskpika perioodi eelarveraamistikus kehtestamata osa direktiivi artikli 9 lõike 2 kohaselt nõutud menetlusi.

IV OSA STATISTIKA

4.1. Statistika Eesti osalemise kohta ELK menetlustes

Eesti osalusega uued menetlused EK-s, üldkohtus ja EFTA Kohtus 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Eelotsused	17	7	10	15	13
Otsesed kaebused, sh apellatsioonid	4	2	2	0	1
Menetluse astumine	7	1	1	0	3
Arvamused	2	1	1	0	0
EFTA Kohus	0	1	0	0	0
Kokku:	30	12	14	15	17

Tabelis esitatud statistika on koostatud selle põhjal, mis aastal Eesti on oma seisukoha esitanud.

Otsesed hagid, mis on pooleli 31.12.2017 seisuga või lõpetati 2017. aasta jooksul

Kohtuasja number	Pooled	Menetluse staadium
T-117/15	Eesti Vabariik vs. Euroopa Komisjon	Kohtuotsus 24.03.2017
T-157/15	Eesti Vabariik vs. Euroopa Komisjon	Kohtuotsus 13.07.2017
C-334/17 P	Eesti Vabariik vs. Euroopa Komisjon	15.12.2017 taotlesime suulise istungi korraldamist

Kohtuasjad, milles Eesti on menetluse astunud ning mis on pooleli 31.12.2017 seisuga või lõpetati 2017. aasta jooksul

Kohtuasja number	Pooled	Menetluse staadium
C-126/15	Euroopa Komisjon vs. Portugal	Kohtuotsus 29.06.2017
T-236/17	Balti Gaas vs. Euroopa Komisjon ja INEA	Eesti menetluse astumise taotlus 31.08.2017
C-543/17	Euroopa Komisjon vs. Belgia	Eesti menetluse astumise taotlus 21.12.2017

C-564/17	Euroopa Komisjon vs. Belgia	Eesti menetlusse astumise taotlus 21.12.2017
----------	-----------------------------	---

Eelotsusemenetlused, milles Eesti on esitanud seisukoha ning mis on pooleli 31.12.17 seisuga või lõpetati 2017. aasta jooksul

Kohtuasja number	Pooled	Menetluse staadium
C-72/15	Rosneft (eelotsust taotlev kohus: Ühendkuningriik)	Kohtuotsus 28.03.2017
C-549/15	E.ON Biofor Sverige (eelotsust taotlev kohus: Rootsi)	Kohtuotsus 22.06.2017
C-568/15	Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main (eelotsust taotlev kohus: Saksamaa)	Kohtuotsus 02.03.2017
C-564/15	Farkas (eelotsust taotlev kohus: Ungari)	Kohtuotsus 26.04.2017
C-15/16	Baumeister (eelotsust taotlev kohus: Saksamaa)	Kohtujuristi ettepanek 12.12.2017
C-18/16	K (eelotsust taotlev kohus: Madalmaad)	Kohtuotsus 14.09.2017
C-102/16	Vaditrans (eelotsust taotlev kohus: Belgia)	Kohtuotsus 20.12.2017
C-193/16	E (eelotsust taotlev kohus: Hispaania)	Kohtuotsus 13.07.2017
C-194/16	Bolagsupplysningen et Ilsjan (eelotsust taotlev kohus: Eesti Riigikohus)	Kohtuotsus 17.10.2017
C-284/16	Achmea (eelotsust taotlev kohus: Saksamaa)	Kohtujuristi ettepanek 19.09.2017
C-320/16	Uber France (eelotsust taotlev kohus: Prantsusmaa)	Kohtujuristi ettepanek 04.07.2017
C-358/16	UBS et Alain Hondequin, Holzem, et consorts (eelotsust taotlev kohus: Luksemburg)	Kohtujuristi ettepanek 26.07.2017
C-403/16	El Hassani (eelotsust taotlev kohus: Poola)	Kohtuotsus 13.12.2017

C-434/15	Asociación Profesional Elite Taxi (eelotsust taotlev kohus: Hispaania)	Kohtuotsus 20.12.2017
C-426/16	Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen e.a. (eelotsust taotlev kohus: Belgia)	Kohtujuristi ettepanek 30.11.2017
C-514/16	Pinheiro Vieira Rodrigues (eelotsust taotlev kohus: Portugal)	Kohtuotsus 28.11.2017
C-638/16 PPU	X et X (eelotsust taotlev kohus: Belgia)	Kohtuotsus 07.03.2017
C-651/16	DW (eelotsust taotlev kohus: Läti)	Kirjalikud märkused 05.07.2017
C-3/17	Sporting Odds (eelotsust taotlev kohus: Ungari)	Kirjalikud märkused 22.08.2017
C-12/17	Dicu (eelotsust taotlev kohus: Rumeenia)	Kohtuistung toimub 15.01.2018
C-207/16	Ministerio Fiscal (eelotsust taotlev kohus: Hispaania)	Kohtuistung toimub 29.01.2018
C-180/17	X et Y (eelotsust taotlev kohus: Madalmaad)	Kohtujuristi ettepaneku esitamine 24.01.2018
C-289/17	Collect Inkasso e.a. (eelotsust taotlev kohus: Tartu Maakohus)	Kirjalikud märkused 25.10.2017
C-332/17	Starman (eelotsust taotlev kohus: Eesti Riigikohus)	11.12.2017 taotlesime suulise istungi korraldamist
C-349/17	Eesti Pagar (eelotsust taotlev kohus: Tallinna Ringkonnakohus)	Eesti seisukohad 05.10.2017
C-435/17	Mardi talu (eelotsust taotlev kohus: Tartu Halduskohus)	Eesti seisukohad 31.10.2017
C-421/17	Polfarmex (eelotsust taotlev kohus: Poola)	Eesti seisukohad 02.11.2017
C-521/17	SNB-REACT (eelotsust taotlev kohus: Tallinna Ringkonnakohus)	Eesti seisukohad 27.12.2017

Arvamused, milles Eesti on esitanud seisukoha ning mis on 31.12.2017 seisuga pooleli või lõpetati 2017. aasta jooksul

Arvamuseaotluse number	Sisu	Menetluse staadium
A-1/15	Arvamuseaotlus, mille esitas Euroopa Parlament ELTL artikli 218 lõike 11 alusel (Euroopa Liidu ja Kanada vahel kavandatav leping, mis käsitleb broneeringuinfo edastamist ja töötlemist)	Euroopa Kohtu arvamus 26.07.2017

4.2. Eesti vastu algatatud rikkumismenetluste statistika

Rikkumismenetluste algatamine aastate kaupa 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Mitteõigeaegne ülevõtmine	11	10	15	17	16
Sisuline rikkumine	5	5	1	3	1
Kokku	16	15	16	20	17

Rikkumismenetluste lõpetamine aastate kaupa 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Mitteõigeaegne ülevõtmine	7	17	4	13	12
Sisuline rikkumine	8	7	2	3	2
Kokku	15	24	6	16	14

Kõik algatatud rikkumismenetlused ministriumide ja staadiumide kaupa 2004-2017

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus	Lõpetatud
Haridus- ja Teadusministeerium (HTM)	8	3	0	8
Justiitsministeerium (JUM)	17	4	0	14
Keskonnaministeerium (KEM)	75	37	9	72
Kultuuriministeerium (KUM)	4	2	0	4
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM)	105	31	9	100
Maaeluministeerium (MEM)	55	0	0	55

Rahandusministeerium (RAM)	93	22	2	77
Siseministeerium (SIM)	20	7	0	17
Sotsiaalministeerium (SOM)	60	22	4	59
Välisministeerium (VM)	5	1	0	3
Kokku	442	129	22	409

Kõik algatatud rikkumismenetlused 2004-2017: mitteõigeaegsed ülevõtmised

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus	Lõpetatud	Poleeli
HTM	7	2	0	7	0
JUM	9	0	0	7	2
KEM	42	19	3	40	2
KUM	3	2	0	3	0
MKM	83	21	5	79	4
MEM	55	0	0	55	0
RAM	83	17	1	69	14
SIM	17	6	0	15	2
SOM	53	17	4	52	1
VM	4	0	0	3	1
Kokku	356	84	13	330	26

Kõik algatatud rikkumismenetlused 2004-2017: sisulised rikkumismenetlused

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus	Lõpetatud	Poleeli
HTM	1	1	0	1	0
JUM	8	4	0	7	1
KEM	33	18	4	32	1
KUM	1	0	0	1	0
MKM	22	10	4	21	1
MEM	0	0	0	0	0
RAM	10	5	1	8	2
SIM	3	2	0	2	1
SOM	7	4	0	7	0
VM	1	1	0	0	1
Kokku	86	45	9	79	7

Poleliolevad rikkumismenetlused ministeeriumide ja etappide kaupa 31.12.2017 seisuga

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus
HTM	0	0	0
JUM	3	0	0
KEM	3	0	0

KUM	0	0	0
MKM	4	1	0
MEM	0	0	0
RAM	9	7	0
SIM	2	1	0
SOM	1	0	0
VM	1	1	0
Kokku	23	10	0

Pooleriolevad rikkumismenetlused mitteõigeaegse ülevõtmise asjades 31.12.2017 seisuga

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus
HTM	0	0	0
JUM	2	0	0
KEM	2	0	0
KUM	0	0	0
MKM	3	1	0
MEM	0	0	0
RAM	8	6	0
SIM	1	1	0
SOM	1	0	0
VM	1	0	0
Kokku	18	8	0

Pooleriolevad sisulised rikkumismenetlused 31.12.2017 seisuga

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus
HTM	0	0	0
JUM	1	0	0
KEM	1	0	0
KUM	0	0	0
MKM	1	0	0
MEM	0	0	0
RAM	1	1	0
SIM	1	0	0
SOM	0	0	0
VM	0	1	0
Kokku	5	2	0

4.3. Statistika "EU Pilot" päringute kohta 2010-2017

EU Pilot päringute algatamine ja lõpetamine aastate kaupa

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Kokku

Algatatud EU Pilot päringud	11	19	26	27	23	15	23	4	148
Lõpetatud EU Pilot päringud	1	13	24	26	19	17	22	15	137

Kõik „EU Piloti“ päringud ministeeriumide ja staadiumide kaupa

Ministeerium	Algatatud	Lõpetatud	Poleli olevad
HTM	3	3	0
JUM	11	10	1
KEM	34	29	5
KUM	1	1	0
MKM	53	51	2
MEM	5	4	1
RAM	16	16	0
SIM	11	9	2
SOM	11	11	0
VM	3	3	0
Kokku	148	137	11